© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 21 (276) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 27 МАЯ 1962 | ЦАНА 60 ГР.

ВЯЛІКАЯ ЎРАЧЫСТАСЦЬ

13 мая ў Лапах адбылося адкрыццё помніка Марцэля Навоткі — генеральнага сакратара Польскай рабочай партыі. Ва ўрачыстасці ўзялі ўдзел: жонка Марцэля Навоткі — Яўфэмія Навотка, сястра — Марыя Радванская і сын, Веслаў Навотка. З дакладам аб жыцці і дзейнасці Марцэляга Навоткі выступіў першы сакратар Ваяводскага камітэта ПАРП таварыш Аркадзь Лашэвіч. На ўрачыстасць прыбыло блізка 30 тысяч чалавек.

У другой палавіне дня ў Лапах адбываліся мастацкія выступленні і спартыўныя ігры. (м.)

★ ★ ★

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

Хто ж з нас не ведае старых, занятпалых мястэчкаў Беласточчыны? Спарахнелыя, асеўшыя ў зямлю вугламі домікі, вузкія, камяністыя вулічкі, якія разыходзяцца ва ўсе бакі ад круглай плошчы з адзінай вышэйшай будоўляй — царквой, або касцёлам. Усе яны кропля ў кроплю да сябе падобны, быццам пабудову іх планаваў адзін, той самы, архітэкт. Жыццё насельніцтва гэтых мястэчкаў-вёсак, калі няма тут прамысловага прадпрыемства, як напрыклад, у Міхалове ці Гарадку, нічым не розніцца ад жыцця тыповых вёсак Беласточчыны. Асновай іх утрымання, так як і тыповай вёскі, з'яўляецца сельская гаспадарка. І хоць у нашым адміністрацыйным падзеле мястэчкі тыя лічацца як вёскі (тут змяшчаюцца сядзібы ГРН), то ў насельніцтве ніхто інакш не назве, як толькі мястэчкам. Паспрабуйце скажыце жыхару Нараўкі, Нарві ці Орлі, што ён з вёскі — пагневаецца на вас назаўсёды!

Адным з такіх мястэчкаў на Гайнаўшчыне з'яўляюцца Кляшчэлі.

АДКУЛЬ УЗЯЦЬ ГРОШЫ

Гаспадаром у Кляшчэлях — прэзідыум ГРН. Добры гэта гаспадар. Так як грамадская рада дбае пра развіццё свайго мястэчка ніхто яшчэ так не дбаў як Кляшчэлі — Кляшчэлямі. На сесіі ГРН справа гаспадарчага развіцця Кляшчэляў і палепшання жыллёвых умоў жыхароў стаяла неаднойчы. І гэта невыпадкова. У Кляшчэлях, дзе каля 2 000 насельніцтва, не было ніякіх камунальных мерапрыемстваў агульнага карыстання. Нават належна памыцца тут не было дзе. Летам яшчэ паўбяды. Нагрэтая сонцам вада рачулкі Нурэц, што стужкай перасякае Кляшчэлі, прыгодная для купання. Але восенню ці зімою? Нічога тады дзіўнага, што большасць жыхароў мястэчка ў асноўным генеральна мыліся два разы ў год: на каляды і вялікдзень. Спажывецкія крамы змяшчаліся ў цесных, драўляных будыначках. Не было ні пякарні, ні кіно, ні нават добрай святліцы.

— Адкуль жа ўзяць сродкі на ўсе гэтыя патрэбныя мерапрыемствы? — задумваліся на сесіях ГРН.

— Толькі на дзяржаўныя сродкі няма чаго нам спадзявацца, — гаварыў неаднойчы старшыня прэзідыума ГРН — Яўгені Яфімюк. — Знішчаная вайной краіна патрабуе нямала сродкаў на адбудову гарадоў, прамысловасці і ўсіх галін нашай гаспадаркі. У нас ёсць шмат зусім нявыкарыстаных рэсурсаў, якія могуць даць вялікія сродкі на развіццё мястэчка. Гэтыя рэсурсы — перш за ўсё грамадскія чыны. Грамадой, у калектыве, шмат чаго можна зрабіць.

У Кляшчэлях некалькі год існавала цагельня. Яна належала прадпрыемству тэрытарыяльнай прамысловасці. І, як не дзіўна, хоць ва ўсёй аколіцы Кляшчэляў не было апрача яе нідзе больш цагельні, і на цэглу быў вялікі збыт, Кляшчэляўская цагельня не давала ніякага даходу, а дзяржава да прадукцыі цэглы тут яшчэ дакладала.

Згодна з пастановамі «ГРН гаспадаром на сваёй тэрыторыі» прэзідыум грамадскай рады пераняў цагельню пад сваё праўленне. У 1960 годзе ГРН заінвеставала ў цагельню 30 тысяч злотых. Але ўжо ў наступным годзе цагельня дала 120 тысяч злотых даходу.

У мінулым годзе ў цагельні выпрадукавана 450 000 цэглаў. Усе яны пайшлі на мясцовыя патрэбы. А трэба сказаць, што жыхары Кляшчэляў і навакольных вёсак шмат будуюцца. Тут за апошнія гады паяўляецца ўсё больш новых, прыгожых, мураваных жыллёвых і гаспадарчых будынкаў.

Сёлета ў цагельні запланавана выпрадукаваць 600 000 цэглаў з прызначэннем іх на мясцовыя патрэбы.

Такім жа чынам прэзідыум ГРН пераняў пад сваё праўленне дзяржаўны млын, які толькі за першае паўгоддзе мінулага года даў 60 000 злотых даходу. У наступным годзе пастаноўлена правесці асноўны рамонт млына. Несумненна, што пасля рамонту млын будзе даваць яшчэ больш даход. Ён жа тут адзін на вёскі чатырох грамадскіх рад нарадовых.

ГРАМАДНЫЯ РЭСУРСЫ

Грамадскія чыны ў Кляшчэлях маюць сваю прыгожую традыцыю. Пачалося ад пабудовы дарогі ў напрамку Кляшчэлі — Гайнаўка, якая злучыла адлеглае мястэчка з павятовым цэнтрам. Па новай дарозе часцей пачалі прыязджаць грузавікі ПЗГС з усялякімі таварамі, а ў крамах ГС значна пабольшыўся іх асартымент.

У мінулым годзе ГС пры дапамозе насельніцтва пабудавала ў Кляшчэлях навейшую механічную пякарню і гасподу,

(Працяг на стар. 5)

Мацей Канапацкі

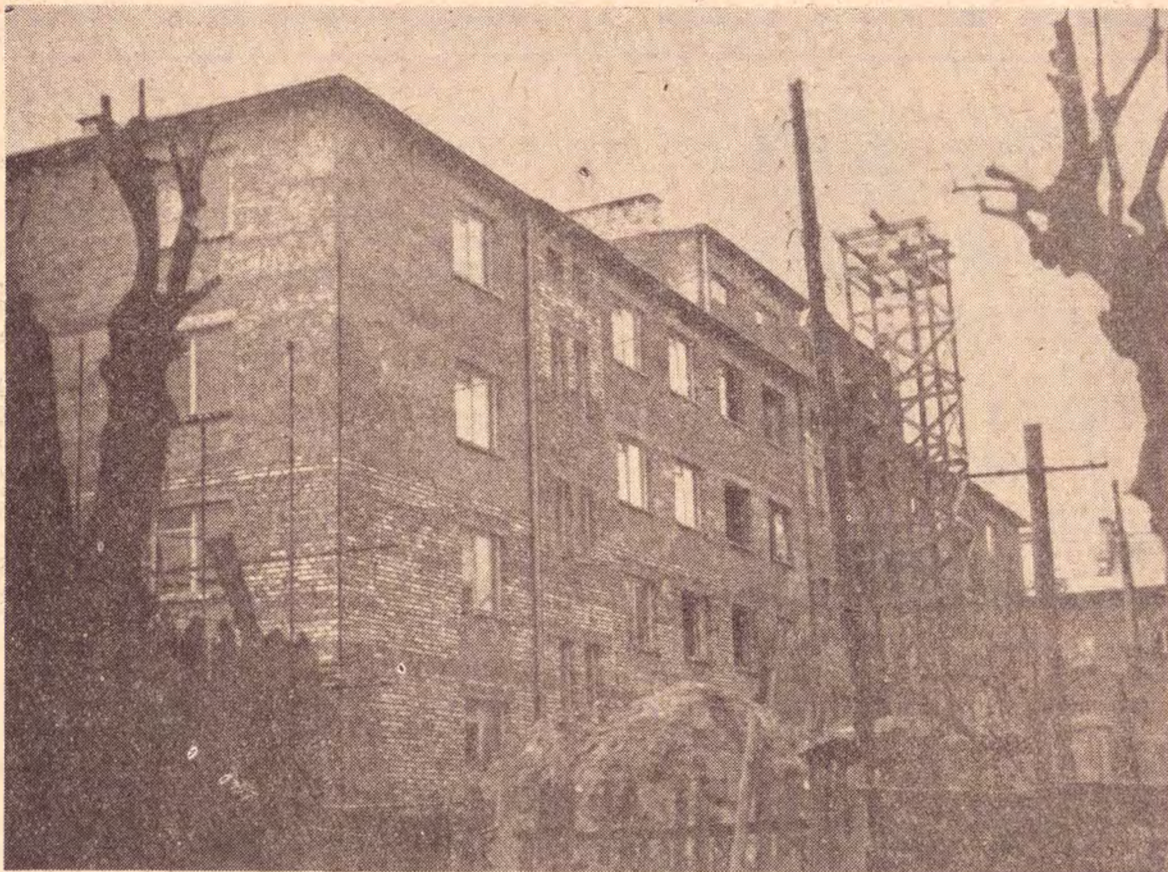
БЕЛАРУСЬ І ПОЛЬСКАЯ НАВУКА

Гісторыя Беларусі, яе цікавая культурная спадчына, літаратура, музыка, вусна - паэтычная творчасць — усё гэта з'яўляецца прадметам сур'ёзнага зацікаўлення з боку рада польскіх вучоных і даследчыкаў а ў тым ліку таксама і выдатных прадстаўнікоў навукі. Гэты хаця і кароткі агляд дазволіць, трэба спадзявацца, уявіць чытачам штотыднёвіка тое вялікае значэнне, якое надаецца ў нас справе бліжэйшага азнаямлення польскага грамадства з сучаснасцю і мінулым беларускага народа. Ды ўрэшце ўвага да Беларусі ў нашай краіне зусім невыпадковая з'ява. Перш за ўсё таму, што ў многіх выпадках у гісторыі польскага і беларускага народаў ёсць шмат агульнага. А гэты факт застаўляе розных даследчыкаў час ад часу звяртацца ў бок Беларусі.

Гэты агляд хочам распачаць ад прац паасобных польскіх вучоных, якія зараз займаюцца аддзельнымі пытаннямі ў гісторыі Беларусі. Адзначым тут вялікую ролю Кафедры гісторыі народаў СССР у Познаньскім універсітэце, якую ўзначальвае выдатны вучоны Генрых Лаўмянскі. Навуковы працаўнік гэтай кафедры Ежы Ахманскі вывучае эпоху феадалізма і капіталізма на Беларусі. Ён ужо неаднаразова навед-

(Працяг на стар. 3)

БЕЛАСТОК БУДУЕЦЦА

У будынак № 54 пры вуліцы Гратгера ўжо сёлета ўвойдуць навасёлы. (Да «За[illegible]»).

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

Рэжым Франко пахіснуўся

25 год працягваецца ўжо дыктатура генерала Франко, якога зненавідзеў іспанскі народ. Гэта самы змрочны перыяд у гісторыі прыгожай Іспаніі. Фашысцкая партыя Фаланга ў саюзе з рэакцыйным духавенствам і вялікім капіталам усё зрабіла за гэты час, каб падавіць усялякія праявы барацьбы за незалежнасць і грамадскія правы. У турмах не хапае ўжо месца для патэнцыяльных ворагаў Франко. Паліцыя абвяла жалезным колам краіну, каб не прасочваліся навонкі праўдзівыя інфармацыі аб жыцці і настроях грамадства.

Генерал Франко сказаў, што Іспанія станецца «аазісам грамадскага ладу», што ў перакладзе на зразумелую мову мела азначаць паслухмянасць народа ў выніку жорсткага тэрору. Ці так сталася? — Не! Аказалася, што справу не вырашаць турмы, праследаванні і ссылкі небяспечных для рэжыму асоб. Нельга ж зняволіць усіх.

Неаднаразова Іспанія была сведкай хвалі забастовак, якія гаварылі аб сапраўдных настроях народа, аб яго нянавісці да фашысцкай дыктатуры. Вось прыпомнім, напрыклад, вялікія змаганні пралетарыята Барцэлоны ў 1951 годзе, ці хаця б 100 забастовак, праведзеных ва ўсёй краіне ў мінулым годзе. Тады гэта былі перш за ўсё зрухі эканамічнага характару, узнікшыя ў сувязі з нізкімі зарплатамі і незвычайна цяжкімі жыццёвымі ўмовамі працоўных краіны.

Калі гэтыя забастоўкі не прыносяць паляпшэння сітуацыі рабочых, калі не заспакойваюць іх справядлівых патрабаванняў, тады звычайна пераўтвараюцца ў палітычныя. Расце ж у іх час палітычная сведамасць рабочага класа, узнімаецца барацьба супроць тых, якія патапталі яго чалавечую годнасць. Такі, менавіта, працэс наглядаем зараз у Іспаніі, у краіне, дзе фашысцкая дыктатура адзначае ўжо 25-годдзе свайго панавання.

Спярша непрыкметная і затоеная ўладамі забастоўка горнарабочых у Астурыі быццам іскра распаліла полымя забастовачнай барацьбы на цэлай поўначы, а пасля таксама на поўдні краіны. Гэтымі зрухамі было ахоплена некалькі тысяч рабочых, значная частка інтэлігенцыі, студэнтаў, а ў апошнім часе таксама і сялянства. Не разыходзіцца тут ужо аб вышэйшую зарплату, а перш за ўсё аб змену сістэмы, аб такую змену, якая павінна быць пачаткам канца рэжыму Франко.

Не цяжка можна было б прадбачыць такое, менавіта, развіццё падзей у Іспаніі, калі возьмем пад увагу агульную эканамічную сітуацыю, у якой апынулася краіна пасля 25 год панавання дыктатуры Франко. Сёння ж у Еўропе Іспанія займае апошняе месца ў нацыянальным даходзе на галаву насельніцтва. Улада фінансавай алігархіі, пазбаўленне працоўных магчымасці абароны сваіх інтарэсаў — усё гэта прывяло да крайніх класавых супярэчнасцей і да поўнага разарэння краіны. Няспынная інфляцыя і ўзрастаючага беспрацоўя не мог спыніць т. зв. план эканамічнага развіцця, які шырока рэкламаваў Франко ў 1959 годзе. Хаця і атрымала тады Іспанія вялікую фінансавую дапамогу, аднак усе грошы пайшлі выключна ў кішэні капіталістаў. Ад гэтага часу наглядаем далейшае падзенне вартасці пэсэта — на 40%, некалькі разоў зменшыліся рэальныя зарплаты, а затое ўзрасла колькасць беспрацоўных. Іх зараз у краіне 400 тысяч асоб. Адзіным «дасягненнем» пануючага рэжыму быў у гэты час яшчэ большы экспарт «жывога тавару» — рабочых — галоўным чынам у ГФР і Францыю.

Такая ж цяжкая сітуацыя пануе і ў сельскай гаспадарцы. Няма ўрэшце чаго і здзіўляцца; Франко, калі толькі захапіў уладу, адмяніў сельскагаспадарчую рэформу і ўсю зямлю вярнуў памешчыкам. Такім чынам было загублена каштоўнае мерапрыемства рэспубліканскага ўрада. Сёння на каля 5-ці мільёнаў сялян прыпадае ў сярэднім менш як 1 га зямлі на кожнага гаспадара. У гэты самы час 50 тысяч сем'яў памешчыкаў трымае ў сваіх руках 23 мільёны га.

Вось, як выглядае эканамічны фон сённяшніх падзей у Іспаніі. Сведчыць ён, што высока ўзняты чырвоны сцяг рэвалюцыі ў час змаганняў супроць міжнароднага фашызму 25 год назад не ўпаў, што ёсць у Іспаніі грамадскія сілы, якія штораз мацней трымаюць гэты сцяг і не рэзыгнуюць з перамогі. У гэтай барацьбе супроць фашысцкай дыктатуры Франко ўсе мы знаходзімся разам з іспанскім народам, верым у яго перамогу.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Усеагульная забастоўка лясных рабочых у Белавежскай пушчы 5)

ШТРЭЙКБРЭХЕРЫ І ПРАВАКАТАРЫ

Барыс Нікіцюк

Станіслаў Цыбульскі — удзельнік забастоўкі ў Тапіле. Прымаў удзел у барацьбе з штрэйкбрэхерамі.

Упарта працягваючыеся забастовачныя дзеянні пачалі непакоіць Дырэкцыю, якая, як ужо гаварылася, пачаткова не верыла ў поспех забастоўкі. Але калі забастоўка захапіла ўсю пушчу, Дырэкцыя пачала рыхтавацца да наступлення. Шмат у гэтым дапамагала паліцыя. Штрэйкбрэхерскі рух быў адной з галоўных форм барацьбы з забастоўкай. На пераломе кастрычніка і лістапада лясная адміністрацыя старалася зрабіць штрэйкбрэхерства з мясцовых сялян. З гэтай мэтай высылаліся імянныя пісьмы, якія загадвалі ісці да працы, у процілеглым выпадку пагражалі пазбаўленнем магчымасці купіць дзерава на атапленне, выпасу быдла на дзяржаўнай пашы і заработку ў лесе. Выклікала гэта зусім процілеглы вынік. Шантажаваныя сяляне запратэставалі ў Нараўцы перад надляснічым, за што былі арыштаваны і паселены ў камендатуры, аднак пад націскам жыхароў паліцыя вымушана была звольніць іх яшчэ гэтага самага дня. Тады Дырэкцыя пачала арганізаваць прывоз рабочай сілы з іншых ваяводстваў. Гэтую з'яву так характарызаваў штодзённік ППС: «Прывозяць штрэйкбрэхераў, не шкадуючы выдаткаў, з па-за пушчы, купляюць ім пілы, аплачваюць дарогу. Штрэйкбрэхераў абстаўляюць паліцыяй, а калі яны не хочуць або працаваць за малыя грошы, або ламаць рабочай салідарнасці — іх прымушаюць працаваць.

У адносінах да ўпартых штрэйкбрэхераў рабочыя прымянялі фізічную сілу. Да сутычкі дайшло з вазакамі ў надлясніцтве Каралеўскі - Мост, у час якой аднаму з іх забіта каня, іншым панішчана сані. Вострае здарэнне адбылося ў раёне Тапіла. Аб ім апісвае Станіслаў Чарнецкі ў сваіх успамінах: «Прывезлі 26 піл, 52 здаровых і сільных мужчын. Далі ім вышэйшую плату і адпаведную колькасць алкаголю. Пры іх увесь час прысутнічаў ляснічы, гаёвы і паліцэйскі. Пачалі яны працаваць у раёне Тапіла. Нас аб гэтым паведамілі. Над гэтым радзіў наш камітэт і пастанавіў паведаміць рабочых Буд і Новага Гданска, што ноччу, а трэцяй гадзіне збярэмся ў лесе на вызначаным месцы. Адтуль пойдзем у напрамку месца працы штрэйкбрэхераў, возьмем у акружэнне, будзем старацца пераканаць іх, што робяць няправільна, павінны пакінуць лес, таму што іх праца напраўлена на забастовачныя дзеянні. У лесе мы злучыліся з рабочымі Тапіла, Буд і Новага Гданска. Мы дагаварыліся не прымяняць сілы да штрэйкбрэхераў. На світанні мы былі ўжо на месцы. Набліжаючыхся рабочых прыкмеціў ляснічы, які са страху выстраліў і пачаў уцякаць. Калі мы наблізіліся да працуючых, з грамады вышаў рабочы Балеслаў Трэлеў і сказаў: «можа перастанеце працаваць, вы ж ведаеце, што рабочыя пушчы працавалі за малыя грошы, не маглі з гэтым згадзіцца і таму пачалі забастоўку». Не паспеў закончыць сказа, калі адзін з падвыпіўшых штрэйкбрэхераў схапіў пілу і вастрыём стукнуў яго па шыі. На шчасце Трэлеў меў высокі каўнер у кажусе. Скалечанне не было небяспечным. Тады пачалася барацьба. Разагналі мы іх. Прылады і пакінутае адзенне былі поўнасцю знішчаны».

Паліцыя пачала арыштоўваць рабочых. У Белавежскай камендатуры было арыштаваных звыш 10 рабочых Чарлёнкі. У іх абароне выступілі жанчыны і дзеці, якія дэманстравалі перад камендатурай і гміннай установай. Прылучыліся да іх жыхары Белавежы. Перапалоханая паліцыя ўволіла затрыманых.

Падобнае здарэнне са штрэйкбрэхерамі адбылося каля Скупава, у аддзеле 703, 700 і ў іншых аколіцах пушчы. «Работнік» пісаў, што ў адным з аддзелаў у прысутнасці паліцыі ўдалося зняць з працы групу штрэйкбрэхераў, прычым 11 з іх пабілі. У большасці выпадкаў «з прычыны таго, што рабочыя былі вельмі рашучымі, улады вымушаны былі на свой кошт адпраўляць дамоў рабочых, прывезеных з іншых ваяводстваў, якія даведаліся аб самаадданай і настойлівай барацьбе мясцовых сялян і рабочых і не згадзіліся самі быць штрэйкбрэхерамі.»

Асабліва моцна адчувалі забастоўшчыкі рэпрэсіі паліцыі. Штодзённыя масавыя арышты вырывалі з іх радоў найбольш актыўных рабочых. Толькі 23 лістапада пасадзілі ў турму 30 асоб. З адной вёскі — Папялёва зняволілі 15 рабочых, а Тарасевіча павесілі ў камендатуры паліцыі ў Сухаполі. У абарону галодных і тэрарызаваных выступіў Дзюбуа на сесіі ў сейме. Гаварыў ён, між іншым, што «канфіскуецца вестка аб тым, што ў Сухаполі ў ваяводстве пана Косткі-Бернацкага павесілі ў таямнічы спосаб рабочага Тарасевіча. Нельга пісаць аб гэтым. Не можа народ даведацца, што ў паліцыі вешаюць, але вешаць можна».

Ахвярамі рэпрэсіі былі таксама Раман Гайт, Балеслаў Цэлей, Віктар Кавалік, Уладзіслаў Садакерскі, Антон Бельчак, Гацута і Станіслаў Пакора. Арыштавана 10 удзельнікаў забастовак у Тэрэмісках. У Белавежскай камендатуры былі пабіты, між іншым, Канстанцін Артэмюк і Мікалай Нікіцюк.

У скромных словах настрой мінулых дзён перадае «Работнік». «Масавыя арышты. Некалькі дзесяткаў сядзіць у турмах. 24 адвязлі ў Бельск, адтуль у Беласток. Некаторых вязняў закавалі ў кайданы. Паліцыя арыштоўвае тых, якіх паказваюць ляснічыя. Арыштаваных б'юць. Арыштаваным у Белавежскай камендатуры не даюць есці. Саюзныя дзеячы знаходзяцца пад паліцыйным наглядам і павінны былі з'яўляцца ў паліцыю, хаця суддзя сказаў, што ім не даказалі забастовачнага тэрору, у якім іх абвінавачвалі». У канчатковай фазе забастовак звыш 50 пушчанскіх рабочых знайшлося ў турмах. Актыўную дапамогу паліцыі ў прымяненні рэпрэсій аказвалі ляснічыя і гаёвыя. Былы ляснічы

(Працяг на стар. 5)

БАРОН ФОН ГОЛЬДРЫНГ

РЫБАКІ І РЫБКІ

ПЕРАКЛАЎ Хведар Асіних

Тэлеграму аб прыездзе Гольдрынга ў Мюнхен Вільгельм Бертгольд атрымаў позна вечарам. Ён даўно чакаў такой тэлеграмы, але атрымаў звестку аб гэтым якраз тады, калі яна была неўпару: паехаць да дому ён зараз ніяк не зможа. А ці зробяць Эльза і Лорхен усё, як трэба?

Бертгольд з тэлеграмай у руках апусціўся ў вялікае крэсла і задумаўся. Колькі планаў, спадзяванняў, надзеі ён паклаў на прыезд Генрыха ў Мюнхен

64

і — вось маеш! — ён прыехаў якраз цяпер, калі нават на адзін дзень адпрасіцца не толькі не можна, а нават нязручна.

Пра сустрэчу з Гольдрынгам усёй сям'ёй ён некалькі раз пісаў жонцы, між ім і ёю была дамоўленасць, што ён абавязкова прыедзе. А вось цяпер трэба даваць тэлеграму, каб яго не чакалі... Няўжо нельга нічога прыдумаць? Няўжо ўсе планы могуць сарвацца толькі таму, што ў штабе - кватэры цяпер працы больш, чым калі-небудзь?

У распрацаваным плане Бертгольд вялікае значэнне надаваў першай сустрэчы Генрыха з фрау Эльзай і Лорай. Ён загадзя прыдумаў усе дэталі гэтай сустрэчы, і, як добры рэжысёр, раздзяліў усе ролі. Галоўную ён затрымаў за сабой. І раптам усе яго планы завальваюцца!

А што, калі ўсё-такі адпрасіцца на адзін дзень! Бертгольд прыпамінае ўсе тэрміновыя справы, якія чакаюць на вырашэнне заўтра і паслязаўтра. Не, ён зробіць інакш, — папрацуе сёння цэлую ноч, а заўтра — дзень. Падвечар ён адпросіцца ў аднадзённы водпуск і вечарам выедзе машынаю. Вось цэлы дзень будзе ў яго распараджэнні. А за дзень можна горы перавярнуць! Але на ўсялякі выпадак трэба даць жонцы тэлеграму, што прыехаць дадому ён не можа.

Тэлеграма мужа страшэнна ўсхвалявала фрау Эльзу. Генрых толькі адзін дзень у іх, а яна змучылася да немагчымасці. І не Генрых вінаваты ў гэтым. О, не! Ён зрабіў на ёй вялікае ўражанне.

65

Генрых прыехаў сёння раніцай, калі на яго не чакалі, і фрау Эльза не паспела наставіць Лору, як мае праводзіцца з прыбраным братам. Дзяўчына, на думку фрау, рабіла памылку за памылкай. Яна надта жыва выяўляла свае сястрынскія пачуцці. Гэта можа адштурхнуць барона або наадварот — заахвоціць яго да лёгкай перамогі над дзяўчынай, якая сама яму вешаецца на шыю.

Фрау спадзявалася, што ноччу прыедзе муж, і тады ўвесь цяжар і ўся адказнасць ляжа на яго плечы, і раптам тэлеграма, што ён прыехаць не можа.

Давялося дзейнічаць на свой страх і рызыку. Пасля абеду Эльза, спаслаўшыся на тое, што Генрыху трэба адпачыць з дарогі, паклікала дачку да сябе ў пакой.

— Ты не забывай, — сказала яна, — што сёння ён твой прыбраны брат, а заўтра можа стаць нарачоным, а потым і мужам.

Лора аж прысела ад нечаканасці, а потым схапілася і кінулася маці на шыю.

— Божа мой, якая ты яшчэ наіўная! — расчулена гладзіла дачку па галаве фрау Эльза.

Так, фрау Эльза зрабіла разумна, адкрыўшы ўсе карты перад Лорай. Дзяўчына раптам спаважнела і ўважліва выслухала ўсе парады маці.

66

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

БЕЛАРУСЬ і ПОЛЬСКАЯ НАВУКА

Працяг са стар. 1

ваў БССР і зараз паспяхова працягвае наладжаныя там кантакты. Яны выражаюцца ў абмене новымі навуковымі выданнямі, абмене вопытам і дасягненнямі. Сцяпана Александровіча — таксама працаўніка гэтай кафедры — цікавіць развіццё гандлю на Беларусі ў XVI ст. і І палове XVII ст. Са сваімі доследамі ў гэтай галіне ён падзяліўся з намі ў першым томе «Беластоцкага гадавіка», які выйшаў у мінулым годзе. А вось новы — другі нумар Гадавіка, які гэтымі днямі паступіў у продаж, прыносіць нам цікавы матэрыял Мар'яна Леха з Варшаўскага універсітэта аб удзеле войск Вялікага Княжаства Літоўскага ў барацьбе супроць сялянскіх рухаў на Беларусі ў XVIII ст. Калі мы ўжо пры другім томе «Беластоцкага гадавіка», дык нельга тут не ўспомніць аб змешчанай на старонках выдання працы Станіслава Калябінскага п. з. «Пачаткі рабочага руху ў Беластоцкай прамысловай акрузе ў 1870—1887 гадах». Матэрыял знамянальны тым, што крыніцы да яго пачэрпнуты таксама з Гродзенскага архіва і ўрэшце гаворыць аб зараджэнні рэвалюцыйнага руху на Беласточчыне, у якім прымалі ўдзел і беларускія працоўныя масы.

Польскіх вучоных цікавіць пытанне ўдзелу беларускага сялянства ў паўстанні 1863 года. Варта тут падкрэсліць вядомую ўжо працу Віктара Кардовіча аб Кастусю Каліноўскім, якая выйшла ў 1955 годзе і супольную працу Пятра Ласоўскага і Зыгмунта Млынарскага «Рускія, беларусы і украінцы ў студзеньскім паўстанні», выдадзенай у 1959 годзе. Уклад беларускага народа ў барацьбу супроць царскага самадзяржаўя ў студзеньскім паўстанні не перастае хваляваць і зараз польскіх даследчыкаў. Маю тут на думцы Тадэуша Ксёнжка — сакратара Галоўнага праўлення таварыства польска - савецкай дружбы, які падрыхтаваў да друку цікавую працу якраз аб удзеле прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцей, а ў тым ліку зразумела і беларусаў, у падзеях 1863 года.

Гісторыя беларускай літаратуры і польска - беларускіх літаратурных сувязей хвалюе выдатнага кракаўскага вучонага, прафесара Ягелонскага універсітэта, Тадэуша Станіслава Грабоўскага. Зараз ён працягвае працу над выданнем манаграфіі аб гэтых узаемаадносінах у палове мінулага стагоддзя, аб чым мы зрэшты ўжо пісалі ў адным з сакавіцкіх нумараў «Нівы». Ды ўрэшце «Ніва» неаднаразова прысвячала месца сувязям паміж польскай і беларускай літаратурамі. На спецыяльную ўвагу заслугоўвае тут каштоўная публікацыя Эдмунда Янкоўскага — кіраўніка архіва Элаізы Ажэшка ў Варшаве. У першым студзеньскім нумары штотыднёвіка ад 1961 года Э. Янкоўскі пазнаёміў нас з дагэтуль невядомымі лістамі Францішка Багушэвіча да польскай пісьменніцы. Адзначым тут, што гэты вучоны кіруе выданнем у друку перапіскі Э. Ажэшка. Дагэтуль шмат турбот прычыняў факт адсутнасці ў архіве параўнальна вялікай колькасці лістаў аўтара «Дзюрдзяў», якія зараз захоўваюцца ў Гродзенскім музеі. Дык вось нядаўна ў выніку паспяхова наладжаных сувязей паміж Архівам і Музеем, а таксама дзякуючы захадам вядомага беларускага даследчыка польска - беларускіх літаратурных сувязей у Мінску Сцяпана Александровіча, мікрафільмы гэтых лістаў апынуліся ўжо ў Варшаве. Яны выдатна папоўняць выданне чарговага тома перапіскі Э. Ажэшка.

З выпадку набліжаючайся 125 гадавіны з дня нараджэння Францішка Багушэвіча, якую будзем адзначаць у 1965 годзе, у БССР камплектуюцца да выдання ўсе каштоўныя матэрыялы, якія датычаць жыццёвага і творчага шляху беларускага паэта. З дапамогай прыходзіць тут таксама і архіў Элаізы Ажэшка, які пашле ў Мінск фотакопіі пісем Багушэвіча да пісьменніцы.

Так як і ў мінулым, вусна - паэтычная спадчына беларускага народа працягвае хваляваць польскіх даследчыкаў. Гэтым пытаннем у Варшаве цікавяцца Ежы Дамраш і Станіслаў Свірка. Е. Дамраш вывучае беларускі песенны фальклор, якому ў мінулых гадах неаднаразова прысвячаў увагу на старонках «Нівы». У 1961 годзе ён выступіў з цікавым дакладам на гэтую тэму на этнаграфічнай сесіі Польскага людазнаўчага таварыства ў Беластоку. Калі разыходзіцца пра С. Свірку, дык яго ведаем як дасканалага знаўцу творчай спадчыны першага збіральніка беларускіх народных песень Яна Чачота. У 1958 годзе гэты даследчык выступіў з каштоўным матэрыялам аб Я. Чачоце ў калектыўнай працы рада польскіх вучоных п.з. «Народнасць у Міцкевіча». Зараз С. Свірка рыхтуе да друку манаграфію аб Чачоце, дзе знойдуцца новыя дагэтуль невядомыя аб паэце і фалькларысце звесткі. Сёлета даследчык наведае Вільню, Мінск і Навагрудак у пошуках матэрыялаў. якія папоўнілі б веды аб аўтары «Сялянскіх песняў з-пад Нёмна і Дзвіны». Асабліва шмат павінна даць паездка ў Навагрудак, дзе, як вядома, паэт вучыўся і ўпершыню сутыкнуўся з Адамам Міцкевічам. У размове з намі С. Свірка адзначыў, што гэтую пабыўку ў БССР выкарыстае дзеля наладжання больш шчыльных кантактаў з беларускімі вучонымі, якія таксама цікавяцца творчай спадчынай Я. Чачота.

Даследчык Мсціслаў Аляхновіч з Лодзі ўжо некалькі год сядзіць над цікавай працай, у якой будзе шырока прадстаўлены ўклад польскай навукі ў вывучэнне культурнай спадчыны беларускага народа. Праца ахоплівае сабою аграмадны перыяд, пачынаючы ад XVI ст., а канчаючы першай паловай XIX ст. Яе будуць складаць дзве часткі: першая пазнаёміць нас з людзьмі, якія вывучалі жыццё беларусаў, а другая з матэрыялам аб іх, змешчаным у розных польскіх выданнях, мемуарах, часопісах і г.д. Другая частка будзе мець, у асноўным, этнаграфічны характар. М. Аляхновіч шырока абмяркуе тут усё тое, што пісалася палякамі ў мінулых стагоддзях аб матэрыяльнай і духовай культуры Беларусі.

Вялікім прыяцелем народнай культуры беларускага народа з'яўляецца дырэктар этнаграфічнага музея ў Торуні Марыя Знамяроўская - Пруфярова. Яна падтрымоўвае сардэчныя адносіны з такімі выдатнымі культурнымі дзеячамі ў БССР, як Генадзь Цітовіч і Рыгор Шырма. У 1959 годзе ў час пабыўкі Г. Цітовіча ў Варшаве М. Знамяроўская-Пруфярова сустрэлася з ім і абмеркавала рад пытанняў, якія цікавяць іх абое, звязаных з сучасным станам музычнай культуры на Беларусі. Яе буйнае развіццё прыцягвае таксама нязменную ўвагу вядомых у Польшчы знаўцаў беларускай народнай песні — аўтара оперы «Бунт жакаў» кампазітара Тадэуша Шэлігоўскага і кіраўніка Лодзінскага калектыву мандаліністаў Эдуарда Цюкшу. Т. Шэлігоўскі яшчэ ў міжваенны перыяд займаўся гарманізацыяй і апрацоўкай беларускіх песень і быў іх нястомным прапагандыстам у Польшчы. А ў рэпертуары аркестра Э. Цюкшы, якую мы добра ведаем з праграмы Лодзінскага радыёвяшчання, і зараз знойдзем шмат твораў, пачэрпнутых з песеннага фальклору беларусаў. Аднак самым выдатным яго знаўцам быў вядомы польскі кампазітар Станіслаў Казура, які памёр у мінулым годзе. Яго заслуга перш за ўсё ў гарманізацыі шматлікіх беларускіх песень і ва ўвядзенні іх у рэпертуар харавых калектываў у Польшчы. У сваёй арыгінальнай творчасці С. Казура таксама неаднаразова звяртаўся да песеннай традыцыі на Віленшчыне, дзе вырас і ўзгадаваўся. Як вядома, тут шырока бытуе беларуская песня, якая так захапляла ў мінулым Станіслава Манюшку і Мечыслава Карловіча.

У асобе гэтых двух кампазітараў, якімі ганарыцца сёння польская музыка, беларускі песенны фальклор меў сваіх шчырых і адданых сімпатыкаў. Яны, уласна кажучы, з'яўляліся першымі прапагандыстамі гэтага фальклору, засвойваючы яго ў сваёй творчай дзейнасці. У 1949 годзе з'явілася каштоўная праца Адольфа Хыбінскага п.з. «Мечыслаў Карловіч. Хроніка жыцця мастака і татэрніка, 1876—1909». У ёй адзначаецца жыватворчы ўплыў беларускіх песень на цудоўны твор кампазітара п. з. «Літоўская рапсодыя». М. Карловіч, як вядома, пачэрпнуў іх у Свянцянскім павеце на Віленшчыне, дзе праводзіў сваё дзяцінства.

Шчыльныя сувязі творцы «Галькі» з беларускім краем, замілаванне кампазітара да яго духоўнай спадчыны, багата прадстаўлены Вітальдам Рудзінскім у працы «Станіслаў Манюшка. Віленскі перыяд», якая з'явілася ў 1960 годзе. Тут дакладна асвятляецца жыццёвы шлях кампазітара, яго творчая спадчына, шмат увабраўшая ў сябе з фальклору Міншчыны. Каштоўнымі для нас з'яўляюцца

(Працяг на стар. 7)

ПРЫЕМНА І КАРЫСНА

Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку ўсё больш шырэй навязвае сувязь з рабочымі горада. Асабліва цесная сувязь паміж аддзелам і моладдзю тэкстыльных прадпрыемстваў горада. Вельмі цікавай формай сувязі, якую заініцыяваў аддзел, гэта супольна арганізаваныя вечарынкі, якія асабліва добра наладзіліся з маладымі рабочымі Фастаўскага камбіната. Апошняя такая сустрэча - вечарніца адбылася 8 мая ў кавярні дома прафсаюзаў. Прысвечана яе дням асветы, кніжкі і друку. Сустрэчу арганізавана ў вельмі свабоднай форме. Не было тут выпрацаванага парадку дня, не было канцэрта ні спецыяльнага канферансье. Хто з прысутных меў ахвоту заспяваць песню, расказаць анегдот, або верш, выходзіў на сцэну і дэманстраваў свае здольнасці. Ахвотных было шмат. А ўзнагародай за выступленне — воплескі прысутных.

Музыка Фастаўскага маладзёжнага аркестра, які іграў моладзі да танцаў, была таксама ў як найлепшым выданні.

Калі яшчэ ўлічыць, што на такой вечарынцы моладзь гуляе без кроплі алкаголю, дык зусім відавочны яе карысны, выхаваўчы характар.

Часцей бы арганізаваць такія сустрэчы, ды і не толькі з рабочымі Фастаўскага камбіната.

*

У сувязі з днямі асветы, кніжкі і друку Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку наладзіў шэраг выставак папулярызуючых беларускія часопісы і кнігі. Выстаўкі карысталіся зацікаўленнем сярод рабочых тэкстыльнага камбіната ў Фастах, «Сяржана», «Пасмантэрыі» і ў Доме Культуры на Новым Месце.

вб

Узнагароды за культурную працу

З нагоды Дня дзеяча культуры 10 культурных дзеячоў Беласточчыны было ўзнагароджана высокімі дзяржаўнымі ўзнагародамі. Звыш 100 працаўнікам культурнага фронта на Беласточчыне прызналі таксама ўзнагароды Міністэрства культуры, Ваяводская рада, Гарадская рада і паасобныя прадпрыемствы. З прыемнасцю паведамляем, што сёлета ўзнагароду Міністэрства культуры атрымаў наш публіцыст — Вера Леўчук. Узнагароджаных віншуем!

Вечарам у Бертгольдаў было шмат гасцей. Усе з цікавасцю разглядалі Генрыха. Але ён звярнуў увагу толькі на адну. Мо' таму, што яна не звярнула на Генрыха найменшай увагі. Гэта была прыгожая дзяўчына год дваццаць восем, з коратка падстрыжанымі бялявымі валасамі, бледным тварам, з вялікімі сінімі вачыма. На дзяўчыне была форма оберштурмфюрэра СС.

— Мая кузіна, камендант лагера палоненых расіянак ва Усходняй Прусіі, оберштурмфюрэр Берціна Граўзамель! — адрэкамендавала сваю сваячку Лора.

Лора пасадзіла Генрыха паміж сабою і Берцінай, і неяк само сабой выйшла, што потым увесь вечар яны трымаліся разам.

Берціна спачатку адносілася да Генрыха не надта ветліва, але пасля двух — трох трапна сказаных ім кампліментаў павесялела, пачала адказваць жартам на жарт і ахвотна танцавала з Генрыхам, які як адзіны кавалер мусіў па чарзе запрашаць дам да танцаў. Якраз у час танца яна кінула недвузначны намёк, што не адабрае смаку Генрыха што да выбару нарачонай.

Увесь вечар Генрых заляцаўся да Лоры, не забываючы і пра Берціну. Яны дагаварыліся сустрэцца зноў заўтра раніцай, каб утрох зрабіць шпацыр за горад.

Тры дні Лора, Берціна і Генрых былі неразлучны. Фраў Эльза спачатку цешылася, што прысутнасць

67

Берціны пазбаўляла яе турбот, звязаных з назіраннем за дачкою і Генрыхам. Але потым яна зразумела, што зрабіла памылку: Берціна, не хаваючыся, какетнічала з Генрыхам, і, як не была заслеплена фраў любоўю да сваёй дачкі, у ёй усё ж хапіла аб'ектыўнасці прызнаць, Лоры цяжка канкураваць з Берцінай.

Не ведала і не магла ведаць фраў Эльза, што Генрых аднолькава зненавідзеў і Лору, і Берціну. Нянавісць гэта ўзнікла другога дня пасля вечарынкі ў Бертгольдаў. Раніцай, як было дагаворана, Берціна прыйшла да Лоры і прынесла ёй падарунак, вельмі арыгінальны для маладой дзяўчыны. Гэта была нагайка, як выявілася, зроблена на спецыяльнае запатрабаванне Берціны.

— Гэта дакладная копія той, з якой я хаджу па лагеры, — вытлумачыла Берціна.

Лора была ў захапленні. Яна кінулася кузіне на шыю, а потым пачала з лютасцю сцёбаць нагайкай паветра.

— Я б хацела ведаць ваш адрас. Генрых, давайце перапісвацца! — запрапанавала Берціна, калі Лора забегла да маці, каб паказаць падарунак кузіны.

Генрых механічна назваў адрас, хоць думаў зусім пра іншае — перад ім усё яшчэ стаяў азвярэлы ад лютасці і такі агідны ў гэтыя мінуты твар Лоры.

— Мама не дазваляе паехаць на ферму! — амаль не плачучы, паскардзілася, вярнуўшыся, Лора.

68

— А навошта ехаць на ферму? — не зразумеў Генрых.

— Каб выпрабаваць падарунак! Там у нас рускія дзяўчыны працуюць...

Генрых выхапіў з рук Лоры нагайку, але схамянуўся і зрабіў выгляд, што ўзяў яе толькі для таго, каб разгледзець. Звонку гэта была скураная плецянка, але паміж стужкамі скуры быў уплецены гнуткі дрот. Генрых замахнуўся нагайкай і штосілы ўдарыў па спінцы крэсла.

— Ой, глянце, скура на крэсле трэснула! — трымфуючы, крыкнула Лора

Усе нахіліліся. Сапраўды, спінка скуранога крэсла трэснула там, дзе ўдарыла нагайка.

— З ахвотай узяла б вас, Генрых, за наглядчыка ў лагер! — сказала Берціна, кінуўшы шматзначны позірк на Гольдрынга.

З якой прыемнасцю Генрых кінуў бы ўсё да д'ябла і паехаў бы ў Сан-Рэмі, да Монікі. Якой далёкай і якой блізкай, бязмеры дарагой была для яго цяпер Моніка!

Але кінуць усё і паехаць у Сан-Рэмі Гольдрынг не мог. Паміж фраў і генералам ішоў абмен тэлеграмамі і, магчыма, не сёння — заўтра сам Бертгольд прыедзе ў Мюнхен. Таму трэба заставацца, трэба граць ролю закаханага. Агідна! Неймаверна агідна! Але трэба.

(Працяг на стар. 4)

69

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

«ЗАХЭНТА»

Хоць невялікае, але сваё памяшканне — гэта мара шматлікіх сем'яў, асабліва маладажонаў. У Беластоку, апрача камунальнага будаўніцтва, шмат памяшканняў будуюць спулдзельні. Адной з першых спулдзельняў такога тыпу ў Беластоку з'яўляецца спулдзельня «Захэнта». У лістападзе 1958 года спулдзельня «Захэнта» складалася толькі з 67 членаў. Сёння яна ўжо налічвае 1310 членаў, а ў бліжэйшыя дні павялічыцца яшчэ на 300 членаў, рабочых тэкстыльных прадпрыемстваў горада. Да гэтага часу спулдзельня пераказала сваім членам 163 памяшканні і пачне пабудову 7 новых «блёкаў». У час пяцігадовага плана праўленне спулдзельні прадбачвае пабудову 38 «блёкаў», у якіх атрымае памяшканні 1691 сям'я.

Членскія ўзносы ў пабудову памяшканняў не так ужо і высокія. Напрыклад, за так званую «кавалерку» трэба заплаціць 12 000 злотых, а за памяшканне — 2 пакоі і кухня — 24 000 злотых, з тым, што гэтыя ўплаты могуць быць разложаны на 7 да 30 рат.

Праўленне спулдзельні «Захэнта» праяўляе шмат клопатаў, каб палепшыць памяшкальныя ўмовы членаў. Пастаянна ўзбагачае абсталяванне памяшканняў. Сцены спулдзельчых памяшканняў заўсёды памаляваныя каляровымі фарбамі, кухні салідна абудаваны мэбляй. Ды і наогул спулдзельчыя памяшканні ўсё больш прыгожыя і выгадныя.

Мулярская брыгада «Захэнты» ў складзе: Станіслаў Візуновіч, Вацлаў Лукашэвіч і Францішак Акула месячныя планы выконвае ў 170%.

Члены праўлення спулдзельні часта кантралююць будаўнічыя працы. На здымку — Старшыня праўлення Ежы Крулік (справа) і кіраўнік будовы — Раймунд Маркевіч разглядаюць план будовы.

СКАРГІ МАЦІ

Муж Яўгеніі Завадскай з Валіл, Антон, працаваў у тэкстыльнай фабрыцы ў Пясчаніках. Быў чалавекам паступовым, членам партыі, прымаў актыўны ўдзел у арганізаванні забастовак. У час акупацыі Антон быў актыўным партызанскім сувязным, а 17 сакавіка 1943 г. пакідае жонку, дзяцей і прылучаецца да партызанскага атрада, каб біць ворага поўнай парай, адкрыта. 9 верасня 1943 г. Антон загінуў у няроўнай барацьбе з варожай ватагай гітлераўцаў.

У міжчасе Яўгенію забралі ў Беластоцкую гестапаўскую турму, дзе прабыла 3 месяцы. Вярнулася, але з падарваным здароўем. Нялёгка ёй было самой весці гаспадарку, каб мець хлеб сабе і траім дзецям. У час ваенных дзеянняў згарэлі гаспадарскія будынкі. Засталася толькі хата. Падросшыя ўжо дзеці былі пастухамі ў чужых людзей. Яўгеніі цяжка было разжыцца. Але праз некалькі пасляваенных гадоў набыла гаспадарчыя будынкі, жыць стала лягчэй...

Малыя дзеці, малыя клопаты, — гаворыць пагаворка. Сыны Яўгеніі, Росцік і Андруша, не закончылі нават 7-мі класаў. Вядома, як гэта неаднойчы бывае без бацькі. А жыць жа ім трэба, хаця цяпер не горш людзей. Маці мае 11,45 га зямлі. У тым ліку толькі 4 ворнай, і то пераважае шосты клас, у вузкіх палосках. На пытанне: «як жыць?» Росцік адказаў рашуча: «няма чаго мне трымацца дому» і выехаў дзесьці на працу, пакідаючы на гаспадарцы малодшага брата Андрушу. Апошні ў мінулым годзе быў умешаны ў бойку на забаве і папаў на некалькі месяцаў у турму. Зрэшты, каб і не гэты выпадак, дык і так увесь цяжар гаспадаркі лёг на плечы маці.

Да 1961 г. Яўгенія Завадская сумленна выконвала ўсе абавязкі адносна дзяржавы. З гэтага года засталося толькі аддаць 56 кг мяса. Але ў гаспадарцы звяліся свінні, і жанчына не магла быць надалей сумленнай, з гонарам усё выконваць. Напісала прашэнне аб прымяненні льготы. Павятовая рада нарадовая ў Беластоку адмовіла па прычыне, «што хапае рук здольных да працы».

Яўгенія аднаўляе прашэнне і складае яго ў Прэзідыум ГРН у Гарадку. Праўдападобна, што прашэнне накіравалі адтуль у скупачны аддзел ПРН у Беластоку. А ў міжчасе замест адказу на прашэнне атрымала са скупачнага аддзела ПРН вестку, што мае заплаціць 1200 зл. штрафу за невыкананне налогу мяса (ліст № SK—27(32)62, без даты).

Жанчына разгубілася і рашае паменшыць гаспадарку. Піша прашэнне ў аддзел рольнай гаспадаркі, каб частку зямлі пераказаць у казну. Аддзел рольнай гаспадаркі і лясніцтва лістам RL.V. Z= 4(13)62 паведамляе, што «вырашае згоду на пераказанне ў казну... рольнай маёмасці агульнай плошчай у 11,45 га...»

Аднак не аб тое разыходзіцца Яўгеніі. Яна хацела б, каб пакінуць некалькі гектараў зямлі, што блізка дома. І як нельга падзяліць 11,45 га (у якіх 4 ворнай) на дзве гаспадаркі сынам, бо ні адна з іх не была добрай, таксама і ў гэтым выпадку.

ПРН не растлумачыла жанчыне, што пакінуць сабе можна не менш 5 га. А належалася б. Хаця, наогул гаспадарка Яўгеніі невялікая і не варта яе дзяліць. Маці з сынам, Андрушам, не маюць жа ніякай прафесіі, і застаецца ім толькі гаспадарка.

*

Нявыкананых 56 кг мяса ў рамах налогу разгубіла жанчыну, гаспадыню, маці. Але ў такім выпадку не павінен ёй дапамагаць у адваротным напрамку бюракратычны падыход працаўнікоў ГРН у Гарадку і аддзела ральніцтва ПРН у Беластоку.

М. Кураш

У няшчасці і адзін чаравік — абутак

Лепш у нас цяпер людзям жывецца. Гэтаму немагчыма пярэчыць. Тым не менш, праблема грамадскай дапамогі яшчэ існуе і патрэбна. Каму патрэбна? Інваліды, калекі, удовы і сіроты, самотныя старыкі, якія не здабылі права на пенсію, мнагадзетныя і незарадныя сем'і, людзі пацярпеўшыя ад пажараў, неўраджаю, паводак. Усе такія людзі не па ўласнай віне пападаюць у цяжкія ўмовы, і для іх грамадская дапамога з'яўляецца дабрадзействам. Грамадская дапамога прадбачвае дапамогу ў наступных відах: грашовую, у адзежы і абутку, у спажывецкіх прадуктах, у хатняй пасудзе і г.д.

І кожны чалавек добрай волі, спачувальнага сэрца павінен усімі магчымымі сродкамі падтрымліваць акцыю грамадскай дапамогі.

Колькі ж валяецца па нашых хатах падношаных, непатрэбнай нам вопраткі, колькі гніе пад стрэхамі, з'ядаецца мышамі, а ў той час нехта ходзіць у горшым, або і зусім не мае што на ногі адзець, бо толькі ў кашулі выскачыў з гарэўшай хаты.

А дзяржава? — скажаце.

Па-першае: дзяржава — гэта мы, а па другое; дзяржава — таксама не шахта золата. А зрэшты, дзяржава выдае значна больш чым мы на дапамогу патрабуючым. Напрыклад: толькі ў Беластоцкім ваяводстве і толькі ў 1961 годзе прэзідыумы ПРН раздзялілі для падапечных 7 мільёнаў зл. Увогуле на дапамогу выдадзена ў нашым ваяводстве за мінулы год звыш 20-ці мільёнаў злотых.

А грамадскія сродкі за гэты перыяд? Якія яны былі? 2 мільёны 600 тысяч за 1961 год. Толькі. А патрэбы ж куды большыя!

Ад паловы 1958 года праблемай грамадскай дапамогі займаецца **Польскі камітэт грамадскай дапамогі.** Існуюць павятовыя і грамадскія камітэты Польскага камітэта грамадскай дапамогі. Слабыя яны яшчэ, і людзі часта не ведаюць аб іх існаванні, іх задачах і дзейнасці.

*

Сучасны чалавек, хоць асягнуў і ўсё больш асягае прагрэс і застаўляе сілы прыроды служыць сабе, аднак у многіх выпадках яшчэ залежны ад гэтых сіл. А яны патрапяць быць гойныя і на лішнія дажджы, і на засухі, і на паводкі. Стыхійныя няшчасці былі прычынай утварэння т. зв. «Інтэрвенцыйнага фонду» (фонд для пацярпеўшых ад стыхійных няшчасцяў).

У 1961 годзе планавана сабраць у нас на інвестыцыйны фонд 980 000 злотых, а сабрана 160.899 зл. Некаторыя паветы, між іншым, Беластоцкі, Бельскі, Гайнаўскі, Сакольскі не сабралі ні граша на інтэрвенцыйны фонд.

вл.

(Працяг са стар. 3)

Позна ноччу, напярэдадні ад'езду Генрыха, прыбыў у Мюнхен генерал Бертгольд. Выслухаўшы дакладную справаздачу фраў Эльзы, Вілі Бертгольд лёгка крануў пальцамі яе мяккую шчаку:

— О, майн кецхен!

І «кошачка» ледзь не расплылася ад такога праяўлення ласкі мужа!

Раніцай Бертгольд адразу накіраваўся да Генрыха. Сустрэча прыбранага бацькі з сынам была шчырай і цёплай.

—Усё йдзе на добра! Усё йдзе на добра! — паўтараў, паціраючы рукі, сваю любімую фразу генерал.

— А вам вельмі да твару генеральскія пагоны, гер Бертгольд!

— Усё йдзе на добра, мой хлопчык! Наша наступленне ў Расіі развіваецца цудоўна! Яшчэ адно — два намаганні — вайне канец! І сёння мы ўжо не будзем летуценнікамі, калі пачнем думаць — а што мы будзем з табой рабіць, як будаваць будзем жыццё пасля перамогі?

І гэтая перамога станецца без майго непасрэднага ўдзелу! — уздыхнуў Генрых.

— Не шкадуй гэтага! Не шкадуй, мой любы! Рускія б'юцца з заўзятасцю асуджаных на смерць. І страты ў нас вялікія. Але ўсё будзе як трэба. І я хацеў бы ведаць, мой хлопчык, што ты думаеш пра сваю будучыню.

— Яна залежыць ад вас.

— На гэта можаш заўсёды разлічваць. А як твае асабістыя справы? Спадзяюся, што не адна француженка чакае на тваё вяртанне ў Сан-Рэмі. Ці не так?

— Свайго слова, якое я даў Лоры, не знаёміцца з іншымі дзяўчатамі, апрача яе сябровак, я датрымліваю...

— А гэтая, як яе... ну дачка гаспадыні атэля? Я аб усім паінфармаваны!

«Няўжо Мілер і пра гэта яму даносіць?» мільганула ў галаве Генрыха.

— О, гер генерал! Запэўняю, што апрача лекцый па французскай мове...

— Слухай, Генрых! Я салдат і мужчына, такі, як і ты. І разумею, што ў нас могуць быць знаёмствы абумоўлены, ну, як бы табе сказаць, фізіялагічнымі патрэбамі... Не чырваней! Я бацька і магу гаварыць з табой адкрыта. Я не супраць усялякіх там настаўніц мовы. Але я гавару аб іншым. Я хачу ведаць пра твае планы на будучыню, сур'ёзныя планы? Табе ўжо пара аб гэтым падумаць.

— Я думаў. Мая будучыня можа быць звязана толькі з будучыняй Лоры.

Бертгольд схапіўся з крэсла.

— Ты ёй гаварыў пра гэта?

— Не.

— Чаму?

— Лора яшчэ дзіцё. Наіўнае дзіцё. Яна можа не адрозніць звычайнага захаплення ад кахання...

— Ты маеш рацыю... Што ж ты вырашыў рабіць?

—Цяпер мы ўжо пазнаёміліся, яна крыху пазнала мой характар. Я буду перапісвацца з ёю часцей, чым дагэтуль, а зімой, калі мне належацца будзе чарговы водпуск, зноў прыеду ў Мюнхен, каб пагаварыць з ёю сур'ёзна.

— Хвалю і цалкам згодны з табою, — сказаў генерал. — Давай дагаворымся: чацвёртага лютага — дзень нараджэння Лоры. У гэты дзень ты ёй і скажаш аб усім.

Бертгольд адчуваў сябе рыбаком, што пасля доўгага чакання злапаў здаравеннага акуня. Не меў прычыны быць незадаволеным і Генрых. Заручыны адсоўваліся на некалькі месяцаў, а мала што можа здарыцца за гэты час! Але цяпер ён безумоўна можа разлічваць на ўсялякую падтрымку свайго цесця. Пабачым яшчэ, хто сапраўдны рыбак, а хто рыбка!

Уся сям'я Бертгольдаў паехала на вакзал праводзіць Генрыха. Провады былі шчырыя і крыху сумныя. Фраў выцірала сухія вочы хустачкай, а Лора, кінуўшыся Генрыху на шыю, шчыра расплакалася.

Берціны на вакзале не было.

(Працяг будзе)

58 59 60

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

РУДНІК АДМАЛАДЗЕЕ

Есць такая папулярная загадка: што ў свеце самае багатае? Адказ: зямля.

Зямля — крыніца невычэрпнага багацця. Гэтая праўда зараз не толькі вядомая вялікім вучоным. Аб ёй ведаюць таксама і звычайныя людзі, якія непасрэдна выдабываюць з зямлі яе багацце, ці то ў шахтах ці сеючы збожжа. Зямля корміць чалавека. Але не гатовымі галубцамі. Праца стварае дабрабыт. Праца спалучаная з разумным выкарыстаннем пладародных здольнасцей зямлі. І калі яшчэ многім гаспадарам незразумелыя некаторыя асновы сучаснай агратэхнікі, то несумненна ўсе ўжо зараз зразумелі дабрадзействы **меліярацыі.** Калі б была магчымасць, то ўсе вёскі, усе грамадскія рады хацелі б ужо правесці на сваіх лугах меліярацыю.

Калі разыходзіцца аб меліярацыю, і так праводзіцца яна ў нас у тэмпе вельмі хуткім. Тысячы гектараў лугоў, раней або замокрых, або засухіх, аддаецца кожны год у рукі гаспадароў.

Ніжэй хочацца коратка расказаць пра адну з многіх атакаў нашага чалавека на адвечныя багны. Гэтыя багны я бачыла, бачыла ўжо і капачку, якая траскочучы пракладвае меліярацыйны роў. Значыць багну набліжаецца канец.

Менавіта гавару аб вялікай меліярацыйнай інвестыцыі над рэчкай **Руднік** (прыток Нарвы) на тэрыторыі грамадскай рады **Юшкаў Груд** у Беластоцкім павеце.

Інвестыцыя коштам блізка **3 мільёнаў** злотых на тэрыторыі 996 гектараў зялёных няўгоддзяў — мокрых, парослых, нікому непатрэбнымі кустамі альшын і лазы, купінамі асакі.

Справа меліярацыі над ракой Руднік, як вельмі важная, знайшла месца ў спецыяльнай пастанове ГРН з 25 сакавіка. Паводле яе кожны гаспадар павінен выкарчаваць свой кусок, каб такім чынам падрыхтаваць грунт для працы машын.

Меліярацыю надрудніцкіх багнаў інвестар (з'яўляецца ім Павятовы аддзел сельскай гаспадаркі) хоча закончыць у гэтым годзе. Цудоўна! У першую чаргу для тамашніх гаспадароў. Чым хутчэй, тым лепш — зразумела. Толькі, як сцвярджае той жа аддзел, тэмп прац спыняе павольнасць у карчаванні. Значыць, гаспадары поўнасцю не выконваюць свае абавязкі. А трэба ж ведаць, што машын для меліярацыйных прац маем не замнога. Калі ўжо куды яны прызначаны, трэба выкарыстоўваць іх да максімум. Нельга, каб прастойвалі. На іх чакаюць іншыя. Усе падрыхтоўчыя працы, перад усім карчаванне (калі патрэбнае), павінны быць выкананы да прыходу машын. Гэта вельмі важнае для сапраўднага ходу прац. Водная суполка ў Юшкавым Грудзе (налічвае 500 членаў) павінна і справу карчавання ўзяць моцна ў свае гаспадарскія рукі. Арганізавана яно заўсёды лепш выходзіць.

Вера Леўчук
фота Яніны Чэрнякевіч

На імшарах над Руднікам. За капачкай цягнецца доўгі чорны хвост — меліярацыйны роў. Адзін позірк на гэты роў падказвае, што сена вырасце тут багатае і добрае (тарфянікі).

„СШЫТКІ АРГУМЕНТАЎ"

Польскія выданні, мэтай якіх з'яўляецца кшталтаванне свецкага характару культуры, узбагаціліся ў яшчэ адну каштоўную пазіцыю. Маем тут на ўвазе «Сшыткі Аргументаў». Першы нумар гэтага часопіса выйшаў з друку ў пачатку красавіка і прынёс ужо рад цікавых матэрыялаў. Частку іх складае палеміка з поглядамі каталіцкіх публіцыстаў, згуртаваных вакол «Тыгодніка паўшэхнага» і ў вядомым каталіцкім клубе «Знак». Ян Гураноўскі, напрыклад, палемізуе з аўтарам кнігі «Думкі аб палітыцы і культуры» Станіславам Стомай, які з'яўляецца прадстаўніком т.зв. «неапазітывізму» — ідэйнага кірунку групы каталіцкіх дзеячоў і публіцыстаў са «Знаку».

Нашую ўвагу павінен таксама звярнуць артыкул Януша Тазбіра, абмяркоўваючага традыцыі польскага каталіцызму і Станіслава Маркевіча аб адносінах эпіскапата да дзяржавы. У апошнім выпадку гаворыцца аб пытаннях суіснавання паміж католікамі і марксістамі ў Польшчы. С. Маркевіч супастаўляе адносіны рымска - каталіцкага касцёла да дзяржавы з адносінамі да яе царквы і праваслаўнай рэлігіі, а таксама евангелікаў. Цікава тое, што, менавіта, паміж дзвюма астатнімі групамі веруючых і дзяржавай няма ніякіх канфліктаў, калі ў выпадку рымска - каталіцкага касцёла здараюцца такія канфлікты, выкліканыя якраз яго непрыязнай пазіцыяй у адносінах да палітыкі партыі і ўрада.

Першы нумар «Сшыткаў Аргументаў» прыносіць нам яшчэ рад другіх матэрыялаў, а ў іх ліку і статыстычнага характару, якія сведчаць аб значным узросце колькасці касцёлаў, навучэнцаў духоўных семінараў і ксяндзоў у параўнанні з міжваеннай Польшчай. У заканчэнні яшчэ звярну ўвагу на абмяркоўку ў гэтым выданні становішча касцёла на вёсцы.

Цана аднаго экземпляра «Сшыткаў Аргументаў» — 10 зл.

М. Канапацкі

ШТРЭЙКБРЭХЕРЫ І ПРАВАКАТАРЫ

(Працяг са стар. 2)

Кароль Вэрэмюк проста адказаў, што аддавалі яны спіскі левых рабочых у камендатуру. Гэта было прычынай, каб пазбавіць рабочых свабоды. Часта яны самі распраўляліся з забастоўшчыкамі. Між іншым, у Акольніцкім лясніцтве ляснічы Шубер і гаёвы стралялі да рабочага патруля і ранілі двух яго ўдзельнікаў.

Насуперак насіллю гаварыў орган ППС, што «Забастоўка лясных рабочых у Белавежскай пушчы прадаўжаецца ў далейшым без змен».

У барацьбе з забастоўкамі не абышлі таксама і правакацыі. Пасяк, дзеяч ППС, даючы загад мясцовым рабочым арганізаваць мітынг у Белай, папярэдзіў аб гэтым паліцыю. Сабраных маніфестантаў нечакана атакаваў атрад паліцыі, які схаваўся ў бліжэйшым зарасніку. Пры дапамозе гумовых палак паліцыя разагнала мітынг, а яго 20 удзельнікаў арыштавала.

УЗДУЦЦЕ СТРАЎНІКА Ў БЫДЛА

Уздуцце страўніка ў быдла найчасцей бывае вясною, летам і восенню. Складаецца на гэта многа прычын. Калі раптоўна назбіраецца ў страўніку многа корму зялёнага, сачыстага, мучнога, надгнілага, запляснелага, прычыняецца да надмернага выдзялення газаў. Газы расшыраюцца пад уплывам цяпла ў страўніку, павялічваючы яго аб'ём. Можа дайсці да таго, што страўнік не вытрымае націску газаў і лопне.

Каб пазбегнуць гэтага, трэба ўважліва сачыць за ўздуццем, калі вясной выпасаем каровы на пашы. Прызвычайваць паступова да зялёнай пашы. Раніцай перад выганам даць сена, саломы, а тады карова не будзе так лапчыва есці траву. Не пасвіць на канюшыне, калі яна цвіце. Праганяць каровы з лепшай на горшую траву, асабліва калі яна мокрая ад расы ці дажджу. Нельга даваць многа бульбы. Не паіць пасля сачыстага корму.

Калі б карова захварэла, трэба яе ганяць па панадворку, каб была ў руху. Каб аслабіць або паўстрымаць ферментацыю ў страўніку, трэба даць унутр малочную кіслату (квас млековы) 15—20 грам на 1 л. вады, крэаліну 20—30 грам на бутэльку вады, або зрабіць сумесь: 20 грам тэрпентыны, шклянку спірту і дзве шклянкі алею. Можна даць раствор мыла або лугу з попелу. Каб аблягчыць выдзяленне газаў, трэба масажаваць аколіцу страўніка кулаком. Таксама сцісканне ўздутага жывата каровы шнурамі аблягчае выдзяленне газаў. Каб паскорыць адбіццё газаў, або выклікаць рвоты, дражнім паднябенне каровы палкай абкручанай шматкай, або закладаем да мысы пярэвясла з саломы. Калі б гэтыя сродкі не памагалі, трэба як найхутчэй паклікаць лекара, які прыменіць іншыя сродкі, напрыклад, прабіццё страўніка. Гэтага самым нельга рабіць.

КЛЯШЧЭЛІ

працяг са стар. 1

якая дагэтуль змяшчалася ў цесным драўляным будыначку. Жыхары Кляшчэляў, пераканаўшыся ў карыснасці грамадскіх чынаў, жыва адклікаліся на кожную прапанову мясцовых улад.

Два гады таму назад па ініцыятыве прэзідыума ГРН грамадскім чынам прыступілі да пабудовы лазні.

Колькі ж было радасці, калі ў 1960 годзе з-пад душаў новапабудаванай лазні пырснула першая, цёплая вада.

Зараз лазня працуе два разы ў тыдзень. Карыстаюцца ёю ўсе жыхары Кляшчэляў і бліжэйшых вёсак.

У мінулым годзе па ініцыятыве прэзідыума ГРН жыхары Кляшчэляў, у асноўным моладзь, прыступілі да пабудовы купальнага басейна. Ізноў грамадскім чынам. Ужо басейн выкапаны, навезены жвір. Засталося толькі далучыць ваду, і плывай па ім качкай. Але вось у самым канцы работы прыехаў нейкі мудрэц з Варшавы (з якой установы — ніхто ў Кляшчэлях не ведае) і затрымаў яе. Ён распарадзіўся, каб ваду ў басейн далучыць з рачулкі. А жыхары Кляшчэляў перакананы, што ляпей далучыць з крыніц. Крыніцы хоць і далей за рачулку на 50 метраў, затое ў іх вада чыстая. А ў рацэ, перад басейнам знаходзяцца два вадапоі жывёлы. Тут летам заўсёды «купаюцца» каровы. Якая ж тады будзе вада ў басейне.

ВЯСКОВЫ ДОМ КУЛЬТУРЫ

Ён пакуль яшчэ ў праекце. Але насельніцтва Кляшчэляў вельмі жыва адклікнулася на прапанову прэзідыума ГРН, каб пабудову дома культуры распачаць грамадскім чынам у 1963 годзе.

— Усе нефаховыя работы, транспарт і закладку фундаментаў, — расказвае сакратар прэзідыума ГРН — Сцяпан Хмур, — насельніцтва забавязалася выканаць грамадскім чынам. Матэрыял на пабудову дома культуры маем таксама свой. Цагельня наша выпускае высакаякасную цэглу.

Прыгожы будзе дом культуры. У ім змесціцца кіно (пакуль яно змяшчаецца ў старым, цесным будынку), бібліятэка і чытальня.

БЕЛАРУСКАЯ КНІЖКА СТАЕЦЦА ПАПУЛЯРНАЙ

Нядаўна грамадскую бібліятэку перанесена ў адрамантаваны будынак па былой гасподзе. Тут даволі прасторна. Ёсць месца, дзе можна спакойна пачытаць.

Некалькі год таму назад беларуская кніжка ў Кляшчэлях была чымсьці зусім незвычайным. Зараз у бібліятэцы знаходзіцца каля 200 беларускіх кніжак.

І хоць пастаянных чытачоў беларускіх кніжак тут пакуль нямнога (усяго толькі каля 30 асоб), аднак родная кніжка стаецца ўсё больш папулярнай. У гэтым немалая заслуга кіраўніка бібліятэкі Зіны Беразавец, якая, уключаючы сваіх чытачоў да ўсялякіх конкурсаў, папулярызуючы цікавейшыя кніжкі ў насценгазеце і заахвочваючы наведвальнікаў да іх чытання, шмат прычыняецца да папулярызацыі роднага слова ў Кляшчэлях. Найбольш чытаюць беларускія кніжкі Мікалай Младзяноўскі і Аляксей Рашчэнка. Першы з іх у мінулым годзе прачытаў каля 20 беларускіх кніжак, а сёлета ўжо пяць.

АБАВЯЗКІ НА 100

Грамадская рада пастаянна клапоціцца аб развіцці сельскай гаспадаркі.

Нядаўна, рэалізуючы пастанову партыі, грамадская рада абмеркавала справу ліквідацыі нерэнтабельных гаспадарстваў. Такіх гаспадарстваў налічваецца каля 60 у грамадзе Кляшчэлі. Для часткі гэтых гаспадарстваў будуць прыменены ільготы ў падатках і абавязковых пастаўках з мэтай, каб яны маглі ўмацавацца і стаць рэнтабельнымі. Частка гаспадарстваў, якія заняпалі з прычыны старасці іх уласнікаў, будзе пераказана ў дзяржаўны фонд, а ўласнікі атрымаюць належную апеку з боку дзяржавы.

Дзякуючы адпаведнай працы прэзідыума ГРН, яго аўтарытэце сярод насельніцтва, земляробы Кляшчэляўскай грамады заўсёды першыя ў рэалізацыі дзяржаўных абавязкаў. Напрыклад, зямельны падатак за I квартал 1962 года яны выканалі ў 103%, складчыны ПЗУ у 120%, а нарыхтоўкі мяса ў 180%.

Вельмі добра таксама рэалізуюцца тут сёлета складчыны на грамадскі фонд пабудовы школ. На пачатку мая гадовы план складчыны ў Кляшчэлях выканана ў звыш 70%.

Жыхары Кляшчэляў любяць сваё мястэчка. Дзякуючы актыўнасці ў грамадскай, калектыўнай працы жыхароў Кляшчэлі з кожным годам усё больш змяняюць свой выгляд стаючыся прыгожым, сучасным пасёлкам.

В. БАРШЧЭЎСКІ

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

ГАНКОНГ

На здымку. На вуліцы Ганконгу.

Ганконг з'яўляецца англійскай калоніяй у паўднёвым Кітаі.

Хуткі рост і значэнне Ганконга пачынаецца ад заканчэння першай сусветнай вайны, калі стаў ён адным з найбольшых партоў свету і вялікім гандлёвым сродкам. Ганконг, перш за ўсё выконваў ролю пасрэдніка ў гандлю паміж Кітаем і краінамі Еўропы і Азіі. Большасць жыхароў працуе пры абслугоўванні порту, а таксама ў прамысловых і рамесных прадпрыемствах.

Англічане замянілі Ганконг у агромную марскую ваенную базу. Але гэта зусім не памяшала японцам у 1941 годзе захапіць яе. І толькі пасля капітуляцыі Японіі ў 1945 годзе англічане далей сталі ўладарнічаць гэтай калоніяй.

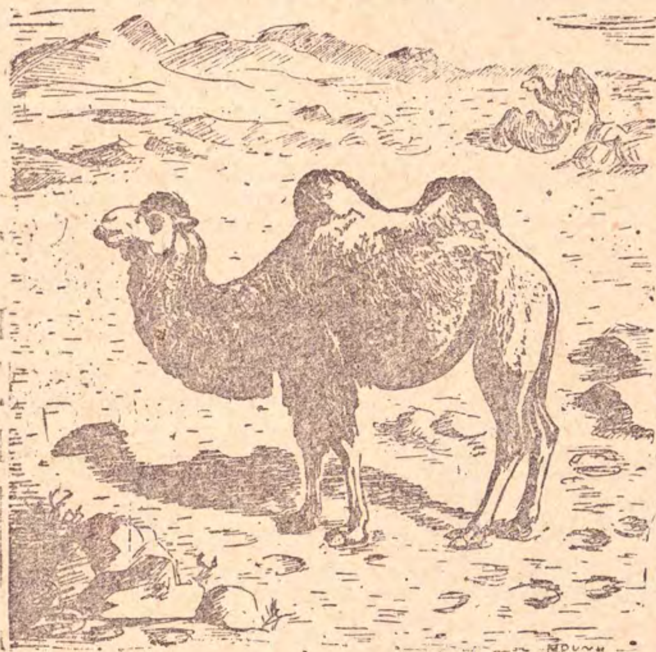
БАЯЗЛІВАЕ ДЗІЦЯ ПУСТЫНІ

Пустыня... Тыя, хто яе бачыў, быў у ёй, кажуць, што найлепшы расказ ці апісанне не даюць сапраўднага ўяўлення аб пустыні.

Ехаць праз пустыню на вярблюдзе... Так, так, праз пустыню яшчэ і ў нашыя дні найчасцей ездзіцца на вярблюдзе. Вярблюд — дзіця пустыні. І толькі яму чалавек удзячны, што зведаў яе тайны.

Вярблюд — жывёла ўпартая, зласлівая і... баязлівая. Аднак людзі хваляць яго мудрасць і вынослівасць. Бо і праўда. Нясе ён чалавека на адлегласці 120 км у дзень у так цяжкіх умовах, якіх не перанёс бы наймацнейшы конь, якіх няздольна перадолець машына. Лёгка нясе праз пустыню 150 кг багажу. Пражыць 2 тыдні без вады — для вярблюда нічога страшнага. Задавальняецца скромным кормам — слой тлушчу ў горбе пазваляе яму доўгі час абыходзіцца без ежы. А ежай вярблюду служаць цярністыя кусты, асоты і стэпавая трава. Калючкі асоту, якія прабіваюць падэшвы скураных ботаў, вярблюд аплятае як свежы салат. Перад выхадам у пустыню выпівае 50 літраў вады.

Вярблюды баязлівыя. Трасуцца са страху перад зайцам, палохаюцца, калі муха сядзе ім на нос, з боязню абмінаюць кучу камення і рычаць, калі спужае іх мыш. Аднак, калі прыходзіць апошняя гадзіна вярблюда, ён лягае спакойна сярод пустыні і больш не ўстае. Тады робіцца ціхі і не баіцца. З маестатычным спакоем прымае прыгавор лёсу. Назаўтра на гэтым месцы ляжыць толькі голы шкілет. Каршуны, гіены і шакалы мелі сваю гасціну.

Двухгорбы вярблюд.

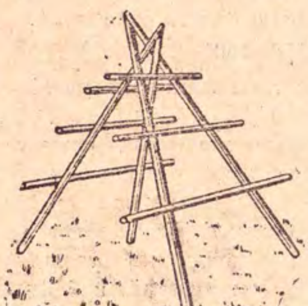
Сельская гаспадарка без таямніц

СЕНА СЕНУ НЯРОЎНАЕ

Быў я ў Рудаўцы. Малая вёска. Няма тут нічога асаблівага. Але ёсць вялікае зацікаўленне прагрэсам — усім, што новае, лепшае, выгаднейшае.

Рудаўка знаходзіцца ў Сакольскім павеце. Ужо шмат год гаспадары тут сушаць сена па-новаму. Яны маюць ужо ў гэтым вопыт. Добра ведаюць як гэта карысна. Падобна ёсць у многіх Сакольскіх вёсках, асабліва ў аколіцы Янова.

Гаворым пра рэчы простыя і звычайныя. Ведаем, што зялёная трава мае ў сабе многа вады. Таму хутка псуецца. Каб не псавалася, трэба кольк асць вады паменшыць з 75—80% да 14—16%. Можна асягнуць гэта за некалькі дзён або за некалькі секунд. Першы спосаб неэканамічны, устарэлы. Другі — гэта механічная сушка расліннага парашку ў спецыяльных «фабрыках» (механічныя сушарні абаграваныя вугалем або коксам).

Гэтыя два спосабы сушэння розняцца паміж сабой вельмі моцна. **Справа ў тым, каб вада з травы выпаравала як найхутчэй. Бо ведаць трэба, што скошаная расліна жыве ў далейшым, дыхае, у ёй адбываюцца ўсе жыццёвыя працэсы, і расліна траціць кармавыя вартасці. Да таго, частыя дажджы і росы і пастаяннае пераварочванне пакосаў нішчыць найбольш вартасныя часткі, гнояць сена, крышаць яго.**

Гаспадар, які ведае гэта, пойдзе па розум да галавы. Кожны можа здабыцца, напрыклад, на казлы, плоцікі, дашок. Можна б нават падумаць зрабіць невялікія сушарні з сітовымі падлогамі. Але не адразу замнога. Пакуль звычайныя казлы могуць даць вялікую карысць.

А справа сур'ёзная. Паглядзім цыфры. У кожным павеце ёсць у сярэднім каля 15.000 га лугоў. Косім мы іх запозна, а сена на зямлі сохне задоўга. **Такім чынам трацім у год 5,5 мільёна кг бялка ў кожным павеце. Гіне яшчэ больш 1 мільёна кг. тлушчу і многа іншых вартасных у корме прадуктаў.**

Калі касіць? Найлепш, калі трава поўнасцю калосіцца да пачатку заквітання. А вышыня? Пераважна на 5—6 см (ніколі менш як 4 см.) Сушыць? Траву кладзем на рыштаванні. Такая сушка адбываецца без страт. Трава сохне хутчэй і ёсць цаннейшая, што можа пацвердзіць запах і колер. У лабараторыях праводзіцца дакладны аналіз корму. Можна яго прысдаць у Станцыю хімічна - рольнічую ў Беластоку, вул. Аградовая 10. Такія доследы і аналізы вельмі патрэбны беластоцкай сельскай гаспадарцы.

Усеагульныя і дакладныя аналізы кармоў — гэта песня будучыні. Да дасканаласці нашай далёка. Але не варта чакаць. **Трэба дзейнічаць. Рыхтуйце жэрдкі. З іх самому можна зрабіць казлы. Сенакосы не загарой.**

Інж. **М. СУХАЖЭБРСКІ**

Казлы для сушэння сена

НАРОДНАЯ МЕДЫЦЫНА

ЛЕКАВЫЯ РАСЛІНЫ

Zea mays L — кукуруза. Агульнавядомая расліна, якая мае важнае значэнне як збожжавая, кармавая і тэхнічная культура.

У народнай медыцыне збіраюць пучкі слупкоў з рыльцамі пры ўборцы і ачыстцы пачаткаў ад абкрутак. Гэтыя слупкі з рыльцамі называюць у народзе «кукурузавым валасам». Сушаць яго ў цяню, на паперы, звычайна на гарышчах.

Слупкі з рыльцамі кукурузы лічацца мочагонным сродкам, які «здрабняе» мачавыя камяні ў пясок, а таксама ў жоўчных камяні.

Вось адна з простых сумесей пры захворваннях мочапалавых органаў «кукурузны волас», створкі фасолі і лісткі талакнянкі змешваюць у роўных частках кожнага і 40 грам гэтай сумесі вараць 15 хвілін у 1 л. вады. Увесь адвар, працаздольны, выпіваюць на працягу дня ў шэсць прыёмаў. Пры гэтым рэкамендуецца бяссолевая малочная дыета, цёплыя ванны і грэлкі на раён мачавога пузыра або нырак.

«Волас» кукурузы захоўваюць у скрынках, абкладзеных паперай.

ЗОЛАТА Ў КУКУРУЗЕ

Кукуруза — золаташукальнік. Чытачам здаецца дзіўным такі эпітэт. Аднак падобнае вызначэнне адпавядае сапраўднасці. Даследчыкі знайшлі ў попелу кукурузы золата. Пачалі высвятляць прычыну. Выявілася, што каштоўны метал быў пагльнуты кукурузай з глебы. Ёсць у прыродзе расліны, якія накапліваюць розныя металы.

Выкарыстоўваючы незвычайныя ўласцівасці некаторых раслін «выцягваць» з глебы металы, даследчыкі - геолагі спрабуюць з іх дапамогай весці пошукі карысных выкапняў.

Ягаднік на падаконніку

Бадай што, не знойдзеш чалавека, які быў бы абыякавы да смаку і водару садовых або лясных суніц. А між тым чамусьці мала вырошчваюць іх. Варта хатнім гаспадыням вырошчваць рамантантныя суніцы. Усё лета яны цвітуць і даюць спелыя плады. Пры добрай агратэхніцы ўраджай бывае багаты. Асабліва добрыя тыя гатункі, якія не даюць вусоў. Такія суніцы растуць параўнальна высокімі, прыгожымі кустамі, не загушчваюцца, менш патрабуюць догляду.

Бязвусыя суніцы можна скарыстаць і як дэкаратыўную расліну: з іх кусцікаў выходзіць прыгожы бардзюр для газона ці клумбы. А што рабіць, калі ў аматара прыроды няма агароднага ўчастка? Ён можа пасадзіць суніцы ў скрынках на балконе ці на падаконніку. На сонечным акне пакаёвая культура суніц адчувае сябе амаль таксама, як і ў садзе. Расліны, перасаджаныя глыбокай восенню ў пакой, узіму цвітуць і даюць спелыя ягады. Вядома, ягады будуць драбнейшыя і кіслейшыя за звычайныя, але гэта не пазбаўляе іх прывабнасці.

Адказы нашага праўніка

Як вырабіць метрыку

Пытанне: Я нарадзілася ў БССР. Метрыкальныя кніжкі былі спалены ў час вайны. Як можна вырабіць метрыку?

Адказ: Калі кніжкі актаў грамадзянскага стану загінулі, метрыку можна вырабіць праз Прэзідыум павятовай рады нарадовай (Urząd Stanu Cywilnego). Асновай для Прэзідыума з'яўляюцца дакументы, напрыклад, школьнае пасведчанне і паказанні сведкаў, паказанні зацікаўленай асобы. Звяртацца трэба да Прэзідыум павятовай рады на тэрыторыі якой акт, які загінуў, быў састаўлены. Калі метрыкальныя кнігі знаходзяцца заграніцай, то звярнуцца трэба да Прэзідыум той рады, на тэрыторыі якой зацікаўленая асоба пражывае.

Усякая ўсячына

*

У Савецкім Саюзе колькасць жанчын, якія працуюць, складае 47,6 мільёна чалавек, альбо 48 працэнтаў ад агульнай лічбы ўсіх занятых у грамадскай вытворчасці.

*

У ЗША працуе 22 мільёны жанчын, або адна трэцяя частка ўсіх працуючых.

*

У Англіі з 625 членаў парламента толькі 17 жанчын.

*

Сярод трох тысяч суддзяў у Францыі толькі тры жанчыны.

*

У СССР з агульнай лічбы юрыдычных работнікаў 33 працэнты складаюць жанчыны.

*

У якасці хатняй прыслугі ў Амерыцы працуе 11 працэнтаў усіх працуючых жанчын.

*

Жанчын - інжынераў у Савецкім Саюзе 1 мільён 322 тысячы, што складае 36 працэнтаў усіх працуючых жанчын.

*

У ЗША сярод інжынераў працуе ўсяго 1 працэнт жанчын.

*

У СССР у агульным ліку спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй жанчын 59 працэнтаў.

*

Толькі ў шасці штатах Амерыкі ёсць законы, якія абавязваюць прадпрымальнікаў прадстаўляць жанчынам адпачынак па цяжарнасці. Аднак прадпрымальнік не абавязаны аплачваць гэты адпачынак і захоўваць за жанчынай месца працы.

*

На тысячу чалавек у СССР кожны год прыпадае 12 шлюбаў, а ў ЗША — 8.

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

Трыбуна чытачоў

БЕЛАРУСЬ І ПОЛЬСКАЯ НАВУКА

(Працяг са стар. 3)

тыя звесткі, якія датычаць сувязей С. Манюшкі з Вінцуком Дуніным - Марцінкевічам. Як вядома, першым буйным творам беларускага паэта было лібрэта двухактавай камічнай оперы «Сялянка», музыку да якой напісаў польскі кампазітар. Калі разыходзіцца аб «Сялянку», дык у 1959 годзе юбілейны альманах Варшаўскага музычнага таварыства адзначаў шмат якія цікавыя факты аб гэтай оперы Марцінкевіча. Дарэчы, у зборах таварыства знаходзіцца вялікая колькасць лістоў С. Манюшкі, азнаямленне з якімі можа даць рад новых каштоўных звестак пра яго сувязі з Беларуссю.

У заканчэнні хацелася б яшчэ адзначыць каштоўны пачын групы польскіх вучоных з Аддзялення славяназнаўства Польскай акадэміі навук, якія працавалі над выданнем чарговых тамоў «Люду беларускага» Міхаіла Федароўскага — гэтага капітальнага збору беларускай вусна - паэтычнай спадчыны. Вялікую заслугу мае тут асабліва загадчык кафедры Беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце праф. др Антаніна Абрэмбска - Яблонская, якая і ўзначальвае рэдакцыйны камітэт «Люду».

У 49 нумары «Нівы» ад 3 снежня 1961 года Міхась Кураш шырока пісаў аб працы над польска - беларускім слоўнікам у Варшаве. Зараз рукапіс зборніка здадзены ўжо ў выдавецтва. На ўвагу заслугоўвае факт супрацоўніцтва калектыву рэдакцыі слоўніка з вядомым беларускім савецкім мовазнаўцам Мікалаем Бірылам.

Прыведзеныя вышэй факты — гэта наглядные сведчанне як блізкай польскай навуцы з'яўляецца Беларусь. Каштоўнае тут тое, што ў розных дзялянках пашыраецца і ўмацоўваецца супрацоўніцтва паміж польскім і беларускімі вучонымі. Іх жа спалучаюць многія супольныя інтарэсы, а перш за ўсё жаданне служыць узаемнай дружбе, якая ў нашым выпадку праяўляецца на канкрэтных прыкладах.

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

Дом настаўніка ў Гайнаўцы

Пры вул. Вызвалення ў Гайнаўцы, побач сядзібы Павятовага камітэта ПАРП, вырас новы павярховы будынак.

— Гэта пабудаваны наш павятовы дом настаўніка, наша вялікая пацеха, — інфармуе інспектар У. Сабешук. — Гавару «пацеха», бо мы вельмі адчувалі патрэбу пабудовы такога дома. У ім жа згуртуем многа дзялянак жыцця настаўнікаў павета. Памесціцца тут павятовая педагагічная бібліятэка, на якую зараз няма належнага месца, святліца — з ёю звязваем шмат надзей на разгарненне культурнай працы сярод настаўнікаў. Ёсць магчымасць для арганізавання мастацкага настаўніцкага калектыву, і я ўпэўнены, што такі калектыў будзе дзейнічаць пры святліцы павятовага дома настаўніка. У будынку наладзім гасцініцу. Справа начлегаў важная ў нас — развіваецца турыстыка, а і ў час арганізавання некалькідзённых канферэнцый гасцініца будзе надта прыгоднай.

— Калі будынак будзе аддадзены ў карыстанне?

— Восенню бягучага года.

— Ці быў уласны ўклад настаўнікаў?

— Так. Нашы настаўнікі добраахвотна апрацавалі на 300 зл. на пабудову свайго дома. У асноўным аднак жа — мы скарысталі з дзяржаўнай датацыі.

М. К.

ВЁСКА ІСТОК

Вёска Істок невялікая, звыш 50 гаспадароў. За гады народнай улады ў вёсцы адбыліся прыкметныя змены. Перш за ўсё гэта можна заўважыць у будаўніцтве. З'явілася многа новых дамоў і будынкаў гаспадарчага прызначэння, пераважна крытых чарапіцай. Вёска электрыфікавана і радыёфікавана. У кожнага свой веласіпед, таксама павяліліся ў некаторых матацыклы. Ёсць свая сямігадовая школа. Гаспадаркі пераважна даволі вялікія, хаця карысці з іх надта малыя для сялян. Кругом пясок сыпучы, такую глебу цяжка, а нават немагчыма ўдабрыць нейкімі арганічнымі ці нават мінеральнымі ўгнаеннямі. Мужчыны пераважна працуюць на дзяржаўных работах, найчасцей у лесе. Людзі Істока працавітыя. Але ёсць і адмоўныя бакі. Гэта адносіцца ў першую чаргу да жыцця моладзі. Хлопцы трохі падвыпіўшы, часта нават на цвярозы пачынаюць на забавах хуліганіць і біцца з моладдзю суседніх вёсак. Мо' гэтак тут дзеецца таму, што хоць моладзі нямала, але няма ў вёсцы ніякай маладзёжнай арганізацыі. Варта над гэтым падумаць. Трэба неадкладна наладзіць справу сяброўства паміж сабою, а моладдзю чужых вёсак.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

ПЛЮШЦКІЯ ШКОЛЬНІКІ

Пра школьнікаў Плюціч у Бельскім павеце ведаюць усе навакольныя вёскі. Вучні Плюшцкай школы падтрымалі традыцыю старэйшай моладзі, якая два гады таму назад сваімі п'есамі, вершамі і песнямі падбіла сэрцы гледачоў усіх навакольных вёсак. У гэтым жа годзе вучні VI і VII класаў гэтай школы пад кіраўніцтвам сваіх настаўнікаў пачалі зноў ездзіць па вёсках і прапаведваць «культурнае слова». Пабывалі яны ўжо ў Дзяніcках, Гусаках, Чараўках, Багданках і іншых вёсках. У сваёй праграме школьнікі маюць такія п'есы як: «Мікітаў лапаць», «Суд», «Дзесяць гектараў», «Прымакі», і «Пінская шляхта». Маюць многа песень, гумару, а нават і сатыры. Апошні раз выступалі яны на сваёй сцэне, на першамайскай акадэміі.

Хто не бачыў і не чуў, няхай паслухае і пабачыць у выкананні Плюшцкіх школьнікаў тое, што завеца культурным словам.

Я. Трафімюк

СТАРОЕ ЛЯЎКОВА

Вёска Старое Ляўкова налічвае каля сто гаспадароў. Ляжыць яна над ракой Нараўкай у Гайнаўскім павеце. Гаспадары гэтай вёскі жывуць наогул добра. Ёсць многа моладзі. Яна жыве вельмі дружна. У 1960 годзе сарганізавалі гурток БГКТ. Старшынёй гэтага гуртка выбралі кіраўніка школы Васіля Цялушэцкага. Дзякуючы старшыні гэтага гуртка змаглі многа чаго яны дасягнуць. Першы раз са сваёю праграмаю выступілі ў роднай вёсцы, а пасля пачалі выязджаць у другія вёскі, якіх аб'ехалі дзевяць. За сваю добрую працу гурток здабыў першае месца ў Гайнаўскім павеце, за што дастаў узнагароду.

У нашай вёсцы ёсць таксама гмінная бібліятэка, дзе бібліятэкарам працуе сяброўка Ольга Харкевіч. Як яна пачала працаваць у бібліятэцы — усё змянілася на лепшае. Яна заахвочвае да чытання нашай роднай беларускай мовы.

Віктар Харкевіч
Старое Ляўкова

Марнатраўства на дарогах

Вясною 1960 года вучні пачатковай школы ў Койлах пасадзілі абапал дарогі з Койлаў у Новае Беразова дрэўцы. Аднак гэтая вучнёўская праца не сустрэлася з добрай прыхільнасцю аднавяскоўцаў і людзей, якія едуць гэтай дарогай у Гайнаўку. Большасць жыхароў вёскі Койлы, у якіх дрэўцы раслі блізка іхніх палёў, знішчылі прыгожа ўжо зазеляненыя дрэўцы. Зрабілі гэта не падумаўшы над тым, што такім чынам марнуюць працу, старанась і самаадданасць вучняў, якія працуюць на карысць сабе і дзяржаве. Бо і сапраўды, ці не прыемна было б праехаць ці прайсці ў цені высокіх таполяў і бяроз?

Аднак жыхары вёскі не хочуць слухаць такіх тлумачэнняў. Цікава, ці не спатрэбіцца б некалькі суровых кар, каб жыхары вёскі ўзяліся за лапаты, паладзілі знішчаныя імі дрэўцы, а таксама здарова падумалі, як бы лепш засадзіць вуліцу, іншыя дарогі і свае агароды.

Зоя Грыгарук
Койлы

Канцэрт у Скупаве

На сярэдзіне вёскі Скупава расце вялізны разложысты дуб. Пад гэтым дубам зроблена з дошак пляцоўка. Навокал пляцоўкі стаяць лаўкі. На гэтай пляцоўцы адбываюцца танцы. І вось у нядзелю, 6 мая, у 10 гадзін навокал пляцоўкі сабралася многа жыхароў вёскі і з захапленнем слухалі песні і аркестра ў выкананні салдат, якія наведалі нашу вёску. Яны прыехалі даць вёсцы канцэрт як узнагароду - падзяку за тое, што калі яны былі раней у Скупаве, адзін салдат згубіў гадзіннік, які на другі дзень знайшлі жыхары вёскі і ім перасалалі. Яны выканалі многа песень ваенных і народных, выступалі салісты. Асабліва прыгожа спяваў гарманіст. Пасля канцэрту былі агульныя танцы да 6 гадз. вечара. Асабліва моладзь з жалем пагладала на ад'язджаючую машыну, бо мела ахвоту яшчэ патанцаваць.

Валянціна Янцэвіч
Скупава

Сельгасгуртoк у Луплянцы

Восенню 1961 года ў Луплянцы Старой сарганізавана сельгасгуртoк, які налічвае 8 членаў. Старшынёю гуртка з'яўляецца Мікалай Грыц. Сельгасгуртoк гэты працуе добра. Купілі шмат машын, між іншым, трактар «Урсус — 25», малатарню, зернедрабілку з электрычным матoрам. Запланавалі купіць яшчэ снопавязалку. Трактарыстам з'яўляецца Яўгені Грыц.

Зараз сельгасгуртoк рыхтуецца да вясенніх работ. Мае ён на мэце загаспадараваць некаторыя аблогі.

Мікалай
Луплянка Старая

Пажарная каманда ў Ласінцы

Многа ёсць вёсак, дзе арганізуюцца розныя гурткі. Таксама і ў нашай вёсцы Ласінка ў 1956 годзе была сарганізавана пажарная каманда, да якой належыць 16 чалавек. Кіраўнікамі яе з'яўляюцца: Янка Плева, Сяргей Красноўскі і Анатоль Станька. За гэты час наша моладзь многа брала ўдзелу пры тушэнні агню. На пераломе 1962 — 63 года будзе заканчана раміза са святліцай. У 1960 годзе для нашай вёскі былі прызначаны пажарныя самаход.

Аляксей Данілюк
Ласінка

ПЛЁСКАЎСКАЯ БІБЛІЯТЭКА

Грамадская бібліятэка ў Плёсках існуе даўно. Ад 1959 года бібліятэку вядзе Лідзія Гаўрылюк. За добрае ўтрыманне бібліятэкі яе любяць уся вёска. Кожная кніжка аблечана. На полках кніжкі ляжаць парадкам. Няма там балагану. Бібліятэка налічвае 2450 кніжак. Вечарамі ў бібліятэку збіраецца шмат моладзі і старэйшых. Найбольш яны чытаюць беларускія і рускія кніжкі.

Беларускіх кніжак налічваецца 260. Чытачоў — 200. Моладзь чытае газеты, а найбольш «Ніву». Адбываецца яшчэ ў бібліятэцы вучнёўскае чытанне ўголас. Нядаўна сёмы клас чытаў кніжку Аляксея Кулакоўскага п.з. «Да ўсходу сонца». Вельмі яна ім падабалася. У ёй было апісана цяжкое жыццё сялян у час вайны. Яшчэ наша бібліятэкар чытае казкі для дзяцей. Яны з захапленнем іх слухаюць. Нядаўна вечарам чыталі Якуба Коласа п. з. «Казкі жыцця» і многа іншых. За такую працу можна пахваліць нашу бібліятэкар.

Лёня Леанюк
Плёскі

КІНО

Праграма ад 27.V.—3.VI.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Liga dżentelmenów", (ang.) 29—31. V.
„Tu radio Gliwice", (NRD), 1—3. VI.

Кляшчэлі
„W środku nocy", (USA), 29—31. V.
„Dotknięcie nocy", (polski), 1—3. VI.

Навасады
„Daleki ukochany", (radz.), 2—3. VI.

Нараў
„Droga na Zachód" (polski), 30. V. — 3. VI.

Нараўка
„Nafta" (polski), 30. V. — 3. VI.

Чаромуха
„Wiatr ucichł przed świtem" (jugosł.) 29—31. V.
„SOS Titanic" (angiel.), 1—3. VI.

Чыжы
„Liga dżentelmenów" (angiel.), 30. V. — 3. VI.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Бoцькі
„Aktorka księcia pana" (radz.), 30. V. — 3. VI.

Бранск
„Kłopoty z miłością" (NRD), 29—31. V.
„Tajemnica szyfru" (rumuński), 1—3. VI.

Гродзіск
„Szukam ojca" (radz.), 2—3. VI.

Орля
„Światła na biegunie" (radz.), 30. V. — 3. VI.

Райск
„Przeciwko Bogom" (polski), 30. V. — 3. VI.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова
„Tajemnica starej kopalni" (angiel.), 29—31. V.
„Zuzanna i chłopcy" (polski), 1—3. VI.

Супрасль
„Światła na biegunie" (radz.), 29—31. V.
„Gorsza miłość" (węgierski), 1—3. VI.

Чорна Весь
„Sprawa Maurycjusza" (franc.), 29—31. V.
„Przed nami zakręt" (radz.), 1—3. VI.

СЯМЯТЫЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Kongo walczy" (radz.), 29—31. V.
„Zuzanna i chłopcy" (polski), 1—3. VI.

Мілейчычы
„Dzień ostatni, dzień pierwszy" (angiel.), 29—31. V.
„Mezalians" (węgierski), 1—3. VI.

Нурэц
„Skrzynki na start" (angiel.), 29—31. V.
„Skok o świcie" (radz.), 1—3. VI.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Przygody Buratino" (radz.) 29—31. V.
„Kwiecień" (polski), 1—3. VI.

Шудзялава
„Perła" (meksykański), 30. V. — 3. VI.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Mein Kampf" (szwedzki), 2—3. VI.

Новы Двор
„Odwiedziny prezydenta" (polski), 2—3. VI.

Ружаны Сток
„Sprawa trzynastu" (radz.), 2—3. VI.

У днях 27.V. — 3.VI. у мясцовасцях Янаў, Крынкі, Гарадок фільмы высвятляцца не будуць.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO I-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich tak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Bltk F-1

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

КУР'ЁЗЫ

Цяжкае членства

У статуце таварыства па ахове жывёлы г. Балін (Бельгія) гаворыцца: «Кожны член таварыства павінен штомесяц тры гадзіны праводзіць у запрэжцы на ворыве, каб мець уяўленне, якую працу адбываюць штодзённыя цягавыя жывёліны».

Немец у Японіі

Акцёр заходненямецкага тэлебачання Юрген Роланд у часе экскурсіі па Японіі зайшоў у магазін, каб купіць замок-маланку для курткі. Не ведаючы мовы, ён спрабаваў вытлумачыцца з прадаўшчыком жэстамі. Некалькі рухаў рукой ад жывата і назад прадаўшчык расцаніў вельмі своеасабліва: разумеючы ўсміхнуўшыся, ён вылажыў на прылавак... меч для харакіры.

НАД РАКОЙ

Адзін селянін ішоў берагам ракі і ўбачыў, што ў рацэ топіцца чалавек. Чым хутчэй скочыў ён у раку і выратаваў небараку.

— Дзякую, — сказаў той, — што ты мяне выратаваў ад смерці.

— Э, гэта глупства, — адказаў селянін.

Прыслаў

Мікалай Валосік

ГУТАРКА

Сын: Тата, дай мне на кіно.

Бацька: Добра, толькі адкажы на адно пытанне. Скажы, сынок, колькі на той вішні лісцяў?

Сын: 563.

Бацька: Адкуль ты ведаеш?

Сын: Я ж меў адказаць толькі на адно пытанне.

Прыслала **Оля Кендысь**

ЗАПЫТАЎ

— Чаму ў казы халоднае малако? — пытае сын бацьку.

— Таму, што ў яе хвост дагары задзерты, — адказаў бацька.

Прыслаў **Янка Ігнацюк**

ПРЫНЁС

Янка, ідучы з бацькам на прагулку, спытаў:

— Мама, адкуль я ўзяўся?

— Цябе бусел прынёс, — адказала маці.

— А бацьку хто прынёс?

— Бацьку таксама прынёс бусел.

— Прынёс, але мусіць не адразу, — сказаў Янка.

Прыслаў **Андрэй Жаркі**

МАРНАТРАЎСТВА

У правінцыянальным гарадку стары жмінда купіў на базары два латарэйныя білеты і па аднаму з іх выйграў аўтамабіль.

Ён заставаўся, аднак, па свайму звычаю, нездаволеным.

— Ну, што яшчэ, няўжо вы не рады выйгрышу? — спытаў яго хтосьці.

— Рады то я рады, — буркнуў той, — але ніколі не дарую сабе, навошта я купіў другі білет.

Прыемная нечаканасць

БАРАНОЙ па ПУСТАЗЕЛЛІ

Як назваць такога муляра, які пабудуе печ, а аб коміне забудзецца?

— Партач! — скажаце. Правільна.

Менавіта такія схільнасці мае МПРБ у Гайнаўцы.

Тры месяцы таму назад гэтае шаноўнае прадпрыемства праводзіла рамонт дома ў Гайнаўцы пры Варшаўскай вуліцы, 31 нумар. Рамонт праведзена нядрэнна, і ўсё было б добра, каб не электрычнае святло. Забыліся майстры аб ім.

А зрэшты, навошта майстрам электрычнае святло? Яны ж працуюць удзень, калі сонца свеціць. Ім відна. Затое жыхары дома нумар 31 (жыве тут 6 сем'яў) ходзяць упоцемках. Кажуць, што лучыны ў Гайнаўцы не бракуе (пад бокам пушча), а ўсё ж не зусім выгадна асвятляць ёю памяшканне.

Інтэрвенцыя жыхароў дома нумар 31 у прэзідыуме Гайнаўскай МРН таксама не дае рэзультатаў.

— Няма ў нас адпаведнага спецыяліста, які б мог выканаць план інсталяцыі электрычнай у доме.

Вось цікава. У Гайнаўцы будуюцца цэлыя кварталы прыгожых жыллёвых будынкаў (з навейшай электрычнай інсталяцыяй!) а ў звычайны, невялікі будынак, ніхто не ўмее правесці электрычнага святла.

Неяк цяжка ў гэта паверыць, калі жывеш у другой палове XX стагоддзя.

НЕ ЗРАЗУМЕЎ

— Гэтай курыцы найменш год пятнаццаць, суседзіку. Да чаго ж яна цвёрдая!

— Па чым жа ты даведаўся аб яе ўзросце?

— Па зубах.

— Што ты вярзеш, у курыцы няма зубоў.

— У курыцы, зразумела, няма, затое ў мяне яны ёсць.

Прыслаў **Ян Чэрняк**

ПРЫЗНАЛІ

Ну, Пеўня проста не пазнаць —
Так стаў ён грэбень задзіраць.
Яго чубатка з гусаком
Прызналі знатным спеваком.

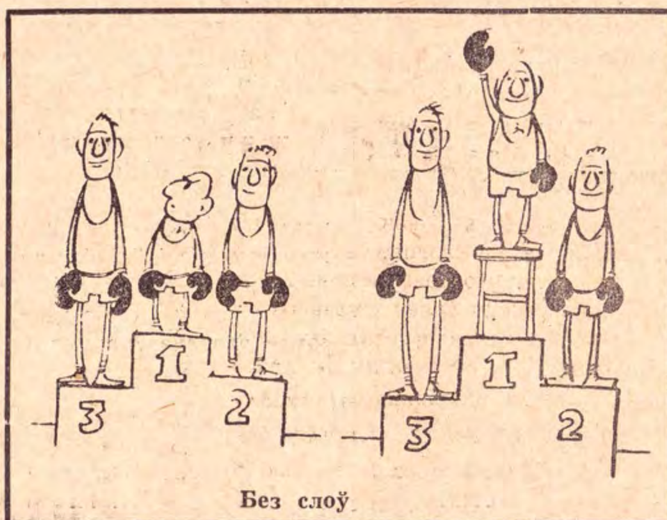
ПАВЕЛ ШЫБУТ

* * *

ЧЫНОЎНАЯ ПРЫГАЖУНЯ

Прыёмны дзень. Прыёмная
Народам зранку поўная.
Начальнік за сцяною дзесь
У справах, пэўна, тоне ўвесь.
Але не з ім спаткання
Шукаю ў гэта ранне:
Як на заранку яркую,
Гляджу на сакратарку я.
Яна ж, надзея светлая,
Глядзіць на ўсіх няветліва.
— З якімі вы пытаннямі!?
— З пачуццямі, з каханнем я...
— Любоў — не наша функцыя!
Не згодзен з ёю ў думцы я
Дамоў іду, бядуючы.
Бядуючы, шкадуючы.
Шкада яе чароўную,
Але, на жаль, чыноўную.

СЯМЁН ПАЦЁМКІН

Без слоў

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ ЧЫТАЧОЎ

Дарагая «Ніва! Прашу змясціць у нейкім са сваіх нумароў песню, з якой толькі памятаю словы «Ожидаю свидания з табой, но я первого шага не сделаю». Я яе чуў ад дзяўчат з Беластока. Яна мне вельмі спадабалася.

Мікалай Матвеюк
Лапухоўка, Гайнаўскі павет

Ожидаю свидания с тобой

Словы С. Смірнова Музыка Б. Макраусава

Ты обычно всегда в стороне,
Но глаза твои ясные светятся.
Говорят они ласково мне,
Что со мною желаешь ты встретиться.

Сорвала я цветок полевой,
Приколола на кофточку белую,
Ожидаю свидания с тобой,
Только первого шага не сделаю.

Значит, нужно тебе подойти,
Самому обо свем позаботиться.
А не то разойдутся пути,
И любовь улетит — не воротится.

Не теряй же минут дорогих,
Назначай поскорее свидание.
Ты учти, что немало других
На меня обращают внимание.

АРЦЕЛЬ

Бывае ў сне, душа чалавека пакідае тленнае цела і пускаецца ў самастойнае падарожжа, не карыстаючыся паслугамі Орбісу.

На Млечным шляху ў Рай сустракаюцца душы-падарожніцы і, памахваючы крыльцамі, вядуць гутаркі, як мы ў цягніку. Кожная душа намагаецца загадзя дазнацца, якія там у Раі парадкі. Ці існуе жыллёвы крызіс, якія ўмовы прапіскі на жыхарства, ці няма сырасці, шкоднай для людзей з рэўматызмам, і іншае ў гэтым духу.

Атрымаўшы ў час сну падобныя звесткі, людзі маглі б падрыхтавацца да перасялення ў райскую дэмакратычную вобласць. Дэмакратычную таму, што няма там бедных і багатых, няма сялян і гараджан, няма службовых асоб і падуладных, і жыхары ходзяць голыя, так што ў кішэню нічога не схаваеш.

Зразумела, даведаўшыся ўсяго ў Раі, душы ляцяць за падобнымі інфармацыямі ў Пекла, таму што невядома нам, куды хто якую пуцёўку дастане.

Прыляцела спазніўшаяся душа ў Пекла, а там чарга ўецца абаранкам, як у нас пры касе ў час выступлення іншаземных артыстаў. Перад чаргой вывешка: «Кааператыў — Бытавая арцель «Пекла».

Паглядзела спазніўшаяся душа на чаргу (да раніцы тут не справішся) і бачыць убаку неонавы шыльд «Пекла». Перад гэтым шыльдам жывой душы няма.

Накіравалася была душа да пякельных варот, але нехта са знаёмых у чарзе крычыць ёй:

— Пазвольце да мяне на мінутку!

Падляцела душа да знаёмай, а тая пытае:

— Куды спяшаеш, бедная?

— Тут чарга на вярсту з гакам, — адказвае душа, — а пад неонавым шыльдам пуста, бы ў нас на канцэрце сімфанічнага аркестра.

— Станавіся ў чаргу і не мудрагель, — гаворыць знаёмая. — Справу разумець трэба. Там цябе схопяць без чаргі і ў кіпячы кацёл усадзяць. Тым часам тут, як у арцелі, спачатку анкету спішуць, потым дату вызначаць, калі паслуга мае быць выканана. Пара падыдзе і зноў затрымка выйдзе. То дроў не хапіла, то смала скончылася, або кацёл працякае, і ў рамонт яго аддалі. Заўсёды перадышка ёсць. Так што, мілая, станавіся ў хвост і баста.

Зразумела, чытачы могуць спытаць, з якой мэтай расказваю гэту гісторыю.

Людзі мілыя, мы часта скардзімся на чэргі, маўляў, час займаюць, абслужваюць павалу і рознае такое. Па-мойму карысней у чарзе пастаяць, чым без чаргі ўліпнуць у непрыемнасці. Як хто, а я рашуча галасую за кааперацыю. Хоць мой касцюм быў месяц у хімічнай чыстцы (там таксама як у пекле шмат чаго не хапала для чысткі), але затое хаджу цяпер у гэтым касцюме, бы ў новым.

Дзядзька Лявонь

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023